

Warunki powstania i działania oraz perspektywy rozwojowe polskich przedsiębiorstw powstałych w latach 2001-2003

PRZEDMOWA

Niniejsza publikacja jest trzecim z serii ukazujących się od 2003 r. opracowań na temat warunków powstania i działania oraz perspektyw rozwojowych polskich przedsiębiorstw. Wszystkie te opracowania tworzą logiczną całość, dostarczając informacji uzupełniających i porównawczych o najmniejszych jednostkach (tzw. mikro-przedsiębiorstwach) tworzonych w kolejnych latach, poczynając od 2001 r. W publikacji przedstawiono wyniki badań podmiotów wpisanych do rejestru REGON w latach 2001, 2002 i 2003.

Opracowanie składa się z trzech części. W pierwszej z nich przedstawiono zbiorowość jednostek utworzonych w 2003 r.: warunki powstawania przedsiębiorstw, ich stan aktywności w rok po utworzeniu, strukturę według wybranych kryteriów oraz trudności napotykane przy prowadzeniu podjętej działalności. W drugiej części omówiono sytuację przedsiębiorstw powstałych w 2002 r. w dwa lata po ich rejestracji, a w trzeciej – sytuację przedsiębiorstw powstałych w 2001 r. w trzy lata po ich utworzeniu.

WPROWADZENIE

Obserwacja procesów tworzenia nowych podmiotów gospodarczych i warunków, w jakich prowadzą działalność w pierwszych latach ich funkcjonowania na rynku ma szczególne znaczenie dla oceny bieżącej i przyszłej sytuacji ekonomicznej kraju. Badania z tego zakresu są prowadzone w wielu krajach członkowskich Unii Europejskiej. Dane o wielkości i strukturze zbiorowości przedsiębiorstw powstających w kolejnych latach stanowią element tzw. demografii przedsiębiorstw. Urząd Statystyczny UE – Eurostat – kończy obecnie prace przygotowawcze mające na celu wypracowanie wspólnych zasad i metodologii takich badań. Przewiduje się, że odpowiednia regulacja prawna wejdzie w życie w 2006 r. jako jeden z elementów strukturalnej statystyki przedsiębiorstw. W najbliższych latach będą musiały dostosować się do niej wszystkie kraje członkowskie, w tym też Polska. Równolegle Eurostat przystąpił do prac przygotowawczych do wypracowania wspólnych, w pełni zharmonizowanych badań czynników determinujących osiągnięcie sukcesu przez nowe przedsiębiorstwa. Odpowiednie dane mają być zbierane w toku kilkuletniej obserwacji tych samych – powstałych w danym roku – jednostek. Z reguły obserwację taką kończy się w 5 lat od czasu powstania podmiotu.

Podjęte przez GUS przed trzema laty panelowe badania nowych przedsiębiorstw mają dostarczyć takich właśnie informacji^{1/}. Zakres podmiotowy obecnie prowadzonych przez GUS badań jest dostosowany do specyfiki polskiej gospodarki i obejmuje tylko najmniejsze podmioty, tzw. mikro-przedsiębiorstwa, dominujące wśród nowo tworzonych jednostek, a jednocześnie te, o których statystyka dysponuje bardzo ograniczoną informacją. Z uwagi na to, że mikro-przedsiębiorstwa stanowią 98% wszystkich nowo tworzonych podmiotów, można uznać, że prezentowane w opracowaniu wyniki obrazują warunki, w jakich podejmuje działalność cała zbiorowość podmiotów wchodzących każdego roku na rynek. Z chwilą wypracowania przez Eurostat i kraje członkowskie ostatecznej metodologii, obecne założenia polskich badań będą odpowiednio zmodyfikowane, nie będą to jednak działania, które spowodują konieczność dokonania zasadniczych zmian w pracach już realizowanych.

Ideą prowadzonych badań jest zebranie informacji o przedsiębiorstwach powstających w kolejnych latach, warunkach, w jakich jest podejmowana i prowadzona działalność gospodarcza przez nowych przedsiębiorców, a także o skali i możliwościach utrzymania się

^{1/} W pracach tych wykorzystano doświadczenia zdobyte w trakcie uczestnictwa w dwóch projektach pilotażowych Eurostatu: „Panelowe badanie nowo powstałych przedsiębiorstw” oraz „Demografia małych i średnich przedsiębiorstw”, w których GUS uczestniczył wraz z innymi urzędami statystycznymi krajów Europy Środkowo-Wschodniej w latach 1995-2001

ich na rynku w pierwszych pięciu latach od momentu powstania, czyli w całym cyklu badania, w tym też o czynnikach mających wpływ na skuteczną rywalizację z konkurencją.

Rys. 1.1. Schemat badania panelowego – pięcioletni cykl obserwacji nowych przedsiębiorstw

Dla przykładu, zbiorowość jednostek powstałych w okresie od stycznia do grudnia 2001 r. objęto pierwszą obserwacją we wrześniu 2002 r. Rok później zebrano dane o tych podmiotach, które były nadal aktywne w 2 lata po rejestracji, a we wrześniu 2004 r. – o tych, które były aktywne w 3 lata po rejestracji. Równolegle, w 2003 r. rozpoczęto 5-letnie badanie podmiotów powstałych w 2002 r., a w 2004 r. – przedsiębiorstw powstałych w 2003 r. W kolejnych latach do badań będą dobierane przedsiębiorstwa zgodnie z wyżej opisanym algorytmem. Każdy cykl zostanie zakończony po pięciu latach od momentu rozpoczęcia pierwszej obserwacji dla każdej zbiorowości nowych przedsiębiorstw. Pierwszy pięcioletni cykl zostanie zatem zamknięty w 2006 r., kolejny w 2007 r. itd.

jednostek powstałych w 2001 r., w tym aktywnych w rok po wejściu na rynek. Publikacja, która ukazała się w ubiegłym roku obejmowała informacje o tych samych podmiotach aktywnych w dwa lata po rozpoczęciu działalności oraz o nowej zbiorowości jednostek powstałych w 2002 r. (pierwsze badanie w 5–letnim cyklu).

Na niniejszą publikację składają się trzy części: w pierwszej przedstawiono zbiorowość podmiotów powstałych w 2003 r. i aktywnych w rok po rejestracji, w drugiej – zbiorowość jednostek powstałych w 2002 r. i aktywnych dwa lata po rejestracji, w trzeciej – zbiorowość jednostek powstałych w 2001 r. i aktywnych trzy lata po rejestracji. Szczegółowe dane obrazujące te zbiorowości, wskaźnik ich przeżywalności, a także czynniki wpływające na przeżywalność oraz sytuację ekonomiczną zawarto w aneksie tabelarycznym.

METODOLOGIA BADANIA

Zakres podmiotowy

Badaniami przeprowadzonymi we wrześniu 2004 r. objęto trzy grupy podmiotów. W pierwszym z nich zebrano dane o tych jednostkach, które od stycznia do grudnia 2003 r. zgłosiły do rejestru podmiotów gospodarki narodowej REGON zamiar podjęcia działalności gospodarczej. W chwili prowadzenia obserwacji były już więc od roku uczestnikami rynku. W drugim badaniu powrócono do tych podmiotów, które zamiar rozpoczęcia działalności zgłosiły do rejestru REGON w 2002 r., i które były już przedmiotem pierwszego badania w 2003 r. Trzecie wreszcie badanie miało na celu sprawdzenie jaka część zbiorowości powstałej w 2001 r. pozostawała jeszcze na rynku w trzy lata po rejestracji i jaka była sytuacja ekonomiczna tych jednostek^{1/}.

W próbach wylosowanych ze zbiorowości obejmowanych kolejnymi badaniami znalazły się przedsiębiorstwa, w których deklarowana w rejestrze liczba pracujących nie przekraczała 9 osób, niezależnie od formy prawnej tych podmiotów, prowadzące działalność z zakresu przemysłu (górnictwa, przetwórstwa przemysłowego, wytwarzania i zaopatrywania w energię elektryczną, gaz, wodę – sekcje C, D, E według PKD), budownictwa (sekcja F), handlu hurtowego i detalicznego, napraw pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego (sekcja G), hoteli i restauracji (sekcja H), transportu, gospodarki magazynowej i łączności (sekcja I) oraz obsługi nieruchomości, wynajmu i usług związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej (sekcja K).

Takie zdefiniowanie badanej zbiorowości było uzasadnione tym, że:

- 1) nowo tworzone jednostki to najczęściej bardzo małe podmioty, stąd też informacje o liczbie nowo powstających mikro-przedsiębiorstw oraz warunkach i perspektywach ich rozwoju są bardzo istotne dla podejmowania decyzji gospodarczych,
- 2) wybrane obszary działalności są tymi, które obejmują w obecnie obowiązującym zakresie europejską strukturalną statystykę przedsiębiorstw niefinansowych, w tym też przygotowywane badania demografii przedsiębiorstw.

^{1/} Wyniki wcześniejszych badań zaprezentowano w publikacjach „Warunki powstania i działania oraz perspektywy rozwojowe polskich przedsiębiorstw powstałych w 2001 r.”, GUS, Warszawa, 2003 r. oraz „Warunki powstania i działania oraz perspektywy rozwojowe polskich przedsiębiorstw powstałych w latach 2001 - 2002”, GUS, Warszawa, 2004 r.

Wielkość próby i schemat jej losowania

Pierwsza próba do każdego cyklu badań obejmowała 2 tys. jednostek. Kolejne badania (przeprowadzane odpowiednio dwa i trzy lata po rozpoczęciu przez podmioty działalności) obejmowały tylko te przedsiębiorstwa z prób początkowych, które były aktywne w chwili prowadzenia obserwacji. I tak, w próbie do wtórnego badania jednostek powstałych w 2002 r. znalazło się 1271 przedsiębiorstw, a w próbie do trzeciego badania jednostek powstałych w 2001 r. – 1022 podmioty.

Dobór próby oparty jest na schemacie losowania proporcjonalnego bez zwracania, o stałej frakcji i z warstwowaniem. Warstwami są zbiorowości utworzone z uwzględnieniem formy prawnej jednostki, jej wielkości i rodzaju prowadzonej przez nią działalności według PKD.

Z uwagi na przyjęty w badaniu sposób warstwowania próby i jej wielkość, wyniki prezentowane są w wybranych podstawowych przekrojach według form prawnych i wielkości podmiotów, a także rodzaju prowadzonej przez nie działalności.

Biorąc pod uwagę formę prawną badanych podmiotów, wyodrębnione zostały dwie zbiorowości. Pierwszą z nich stanowią osoby fizyczne i spółki cywilne, drugą – wszystkie pozostałe podmioty mające osobowość prawną lub jednostki organizacyjne nie mające osobowości prawnej np. spółki: z o.o., akcyjne, partnerskie, jawne, komandytowe, komandytowo-akcyjne. W niniejszym opracowaniu pierwszą z tych zbiorowości nazwano umownie zbiorowością osób fizycznych, drugą – zbiorowością osób prawnych.

W zakresie rodzaju prowadzonej przez podmioty działalności wyróżniono sześć obszarów, nazywanych w uproszczeniu następująco:

- przemysł (sekcje C, D, E),
- budownictwo (sekcja F),
- handel (sekcja G),
- hotele i restauracje (sekcja H),
- transport (sekcja I),
- obsługa nieruchomości i firm (sekcja K).

Ze względu na wielkość badanych jednostek wyróżniono dwie klasy wielkości: przedsiębiorstwa zatrudniające pracowników najemnych oraz takie, w których pracowali tylko właściciele i wspomagający ich członkowie rodzin.

Zakres przedmiotowy

Zakres przedmiotowy badania jednostek powstałych w 2003 r. obejmował następujące zagadnienia:

- stan aktywności ekonomicznej jednostek,
- sposób powstania nowych podmiotów,
- forma prawna, wielkość przedsiębiorstw oraz rodzaj prowadzonej przez nie działalności,
- podstawowe dane o właścicielach tworzonych zakładów osób fizycznych,
- warunki rozwoju przedsiębiorstw i możliwości kontynuacji przez przedsiębiorców podjętej działalności, w tym napotykanne trudności.

W dwóch pozostałych badaniach, dotyczących jednostek powstałych w 2001 r. i w 2002 r. zebrano informacje o:

- stanie aktywności ekonomicznej jednostek,
- formie prawnej, aktualnej wielkości przedsiębiorstw oraz rodzaju prowadzonej przez nie działalności,
- warunkach rozwoju przedsiębiorstw i możliwościach kontynuacji przez przedsiębiorców podjętej działalności, w tym napotykanym przez nich trudnościach.

Stan aktywności badanych przedsiębiorstw określono w oparciu o kryteria charakteryzujące ich sytuację ekonomiczno-prawną. Za jednostki aktywne uznano te, które w momencie badania prowadziły działalność gospodarczą bądź jej nie prowadziły z uwagi na sezonowy charakter. Do jednostek nieaktywnych zaliczono takie podmioty, które:

- nie podjęły działalności od momentu jej rejestracji, ale zamierzały ją podjąć w przyszłości,
- czasowo zawiesiły prowadzenie działalności z zamiarem jej wznowienia w przyszłości,
- nigdy nie podjęły działalności mimo jej zarejestrowania i nie przewidywały jej podjęcia,
- całkowicie zaprzestały prowadzenia działalności bez zamiaru jej wznowienia.

Ze względu na sposób powstania nowego przedsiębiorstwa, w badaniu rozróżniono dwie grupy podmiotów:

- przedsiębiorstwa nowe, tj. takie, które tworzą całkowicie nowe czynniki produkcji i nowe miejsca pracy;
- przedsiębiorstwa powstałe w drodze różnego typu przekształceń całego bądź części istniejącego wcześniej przedsiębiorstwa.

Dane charakteryzujące osoby podejmujące działalność gospodarczą odnoszą się tylko do właścicieli zakładów osób fizycznych i dotyczą płci, wieku, wykształcenia i charakteru poprzedniej pracy badanych przedsiębiorców.

Aktualną sytuację podmiotów objętych obserwacją oceniano na podstawie następujących kryteriów: liczby pracujących, zasięgu prowadzonej działalności, uzyskiwanego z niej wyniku, podejmowania działalności inwestycyjnej, napotykaných barier ograniczających swobodny rozwój prowadzonej działalności.

Ze względu na trudności napotymane przez badane podmioty wyróżniono dwie grupy jednostek: deklarujące, że w prowadzeniu i rozwoju swej działalności nie napotykają żadnych barier oraz takie, których zamierzony rozwój utrudniały różnego typu przeszkody. Przedsiębiorstwa napotykające na trudności podzielono na trzy grupy:

- 1) jednostki napotykające na bariery popytowe (nie pozwalające na sprzedaż wyprodukowanych wyrobów i usług na poziomie odpowiadającym możliwościom produkcyjnym jednostek),
- 2) jednostki napotykające na bariery podażowe (ograniczające produkcję z przyczyn wewnętrznych w przedsiębiorstwie),
- 3) jednostki napotykające jednocześnie na bariery popytowe i podażowe.

Szczegółowy zakres tematyczny obu badań przedstawiono na formularzach PL1 i PL2, załączonych na końcu niniejszego opracowania.

Sposób opracowania danych

Formularze ankiet były rozsyłane do wylosowanych podmiotów drogą pocztową. W przypadku braku informacji zwrotnej od jednostki właściwy terytorialnie urząd statystyczny próbował skontaktować się z takim podmiotem w inny sposób, np. drogą telefoniczną.

Kompletność badań w każdej z poszczególnych zbiorowości przedsiębiorstw obserwowanych w 2004 r. (tj. dla pierwszego badania jednostek powstałych w 2003 r., dla drugiego badania jednostek powstałych w 2002 r. i dla trzeciego badania jednostek powstałych w 2001 r.) kształtowała się na poziomie 90-95%. Informacje, których nie udało się zdobyć od podmiotu podlegają imputacji metodą hot-deck. Po imputacji brakujących danych otrzymuje się zbiór jednostkowy ze wszystkimi danymi potrzebnymi do uogólnienia wyników.

Do uogólnienia wyników przyjęto jednostki aktywne w momencie przeprowadzania badania, które spełniały kryteria badania i złożyły sprawozdania bądź odmówiły złożenia sprawozdań, a także w części jednostki, z którymi nie nawiązano kontaktu (nieaktualny adres, nieobecność osoby mogącej udzielić odpowiedzi). Wagi do uogólnienia wyników obliczone zostały jako stosunek liczby jednostek w całej badanej zbiorowości do liczby jednostek w próbie.

Przy analizie publikowanych informacji należy mieć na względzie to, że charakteryzując badane przedsiębiorstwa w części można było odnieść się do cech wpisywanych do rejestru (deklarowany rodzaj podejmowanej działalności, liczba pracujących, forma prawna), w części – do danych zbieranych od podmiotów po raz pierwszy dopiero w momencie ich badania (wynik finansowy uzyskiwany z prowadzonej działalności, działalność inwestycyjna, napotymane bariery, charakterystyka nowych przedsiębiorców).

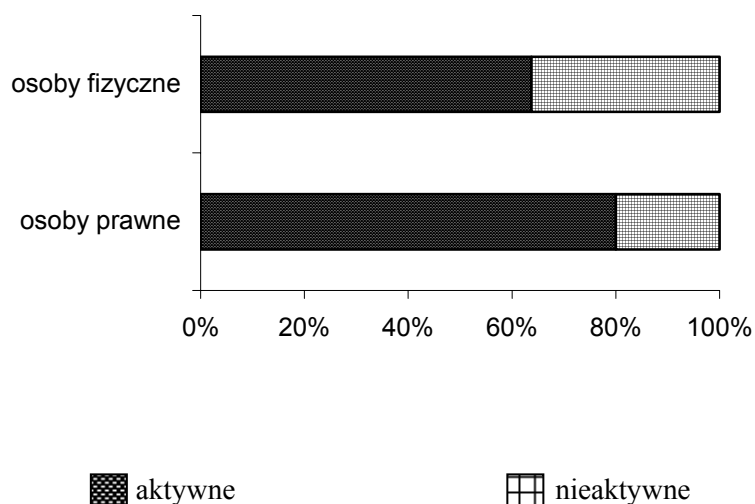
Prezentowane w publikacji wskaźniki przeżycia naliczono dla poszczególnych przekrojów porównując stan obecny do pierwszej dostępnej informacji z rejestru (badania), a dla przedsiębiorstw powstałych w latach 2001-2002 także w odniesieniu do stanów z poprzednich badań tych zbiorowości. Przez termin „wskaźnik przeżycia” rozumie się udział liczby przedsiębiorstw aktywnych w danym roku w liczbie przedsiębiorstw aktywnych z okresu, dla którego wskaźnik jest wyliczany ze względu na wybraną cechę. W niniejszej publikacji stosuje się wymiennie następujące terminy: wskaźnik przeżycia, wskaźnik przeżywalności, przeżywalność i przeżycie.

1. PRZEDSIĘBIORSTWA UTWORZONE W 2003 R.

1.1. Wskaźnik przeżycia podmiotów

Liczba mikro-przedsiębiorstw zarejestrowanych w 2003 r. spełniających kryteria doboru jednostek do badania wyniosła 176,9 tys. Wśród nich 168,8 tys. to firmy osób fizycznych, a 8,1 tys. – podmioty należące do osób prawnych. Dane te wskazują na niewielki (0,3%) wzrost liczby powstałych podmiotów w stosunku do poprzedniego roku (w 2002 r. w rejestrze REGON zarejestrowano 176,5 tys. nowych jednostek spełniających kryteria badania), a tym samym zatrzymanie obserwowanej od kilku lat spadkowej tendencji liczby nowo tworzonych przedsiębiorstw. Wzrost ten odnosi się do osób prawnych (w 2002 r. zarejestrowano ich 6,5 tys.). W grupie osób fizycznych nadal utrzymuje się spadkowa tendencja liczby nowo rejestrowanych jednostek, chociaż tempo tego spadku jest zdecydowanie mniejsze aniżeli w latach poprzednich (0,7% wobec 15,3% w roku poprzednim).

Wykres 1. Struktura przedsiębiorstw powstałych w 2003 r. według stanu aktywności w 2004 r. oraz form prawnych

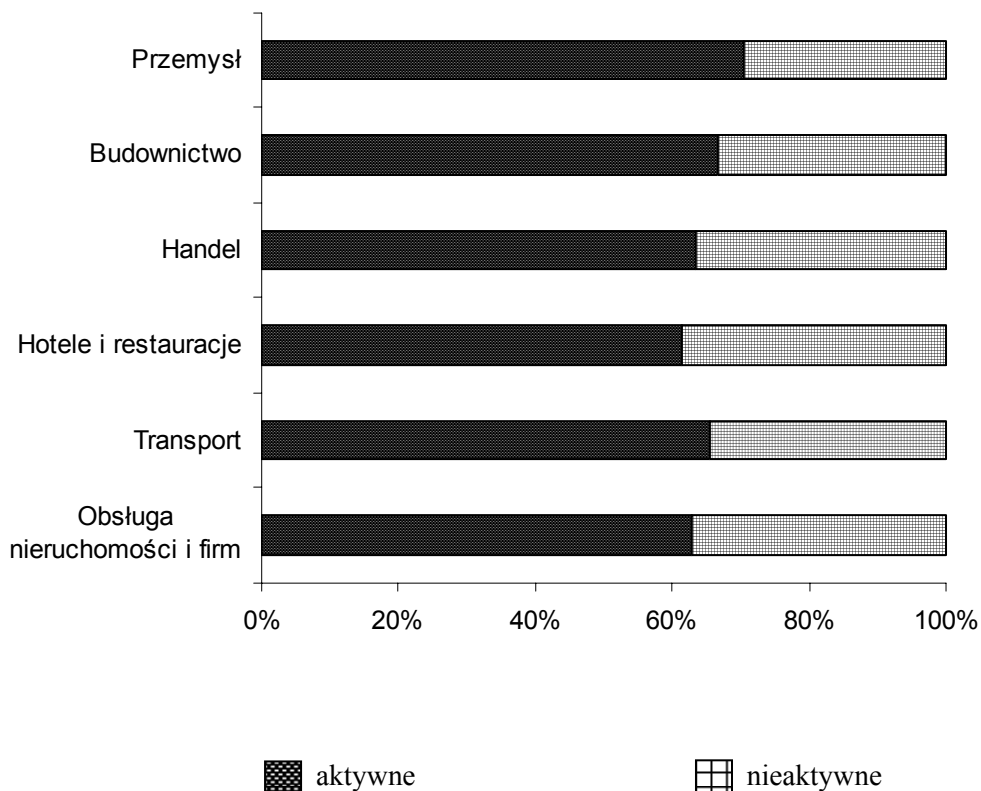
Na podstawie zgromadzonych danych szacuje się, że spośród wszystkich jednostek utworzonych w 2003 r. w rok po podjęciu przez nie działalności aktywnych pozostało 64,4%

podmiotów. Dla jednostek rejestrujących się w 2002 r. wskaźnik ten wyniósł 61,5%. Większa przeżywalność nowych przedsiębiorstw powstałych w 2003 r. może wskazywać na to, że napotykały one na lepsze warunki do prowadzenia podejmowanej działalności aniżeli grupa jednostek utworzonych rok wcześniej. Należy przy tym podkreślić, że obserwowany wzrost wskaźnika przeżywalności odnosi się zarówno do osób fizycznych (63,7% dla podmiotów powstałych w 2003 r. wobec 60,9% dla zbiorowości powstałej rok wcześniej) jak i osób prawnych (odpowiednio 80,0% i 77,4%).

Wzrost wskaźnika przeżywalności w porównaniu z rokiem ubiegłym obserwuje się zarówno wśród najmniejszych podmiotów, gdzie pracowali tylko właściciele i członkowie ich rodzin (62,4% jednostek, rok wcześniej 61,0%) jak i wśród przedsiębiorstw zatrudniających pracowników najemnych (odpowiednio 69,8% i 63,3%).

Uwzględniając rodzaj działalności podejmowanej w nowych podmiotach szacuje się, że – w porównaniu z sytuacją odnotowaną rok wcześniej – przedsiębiorstwom utworzonym w 2003 r. we wszystkich obszarach działalności (z wyjątkiem handlu) było łatwiej utrzymać się na rynku, przy czym największą poprawę odnotowano w budownictwie, a najmniejszą w transporcie. Największy wskaźnik przeżycia charakteryzował przedsiębiorstwa przemysłowe, transportowe, budowlane i z zakresu obsługi nieruchomości i firm. W każdej z tych grup, w rok po rejestracji aktywnych było nadal od 70,5% (przemysł) do 65,5% (obsługa nieruchomości i firm) jednostek, co oznacza wskaźnik przeżywalności wyższy od przeciętnego dla całej badanej zbiorowości. Podobnie jak rok wcześniej, najniższy odsetek jednostek aktywnych odnotowano w grupie podmiotów podejmujących działalność w obszarze „hotele i restauracje” (60,1% wobec 57,0% dla przedsiębiorstw powstałych w 2002 r.).

Wykres 2. Struktura przedsiębiorstw powstałych w 2003 r. według stanu aktywności w 2004 r. oraz podstawowego rodzaju działalności

1.2. Przedsiębiorstwa aktywne w rok po utworzeniu

1.2.1. Sposoby tworzenia nowych przedsiębiorstw

Zdecydowana większość przedsiębiorstw rejestrujących się w 2003 r. to podmioty całkowicie nowe. Odsetek tak utworzonych jednostek wyniósł 93,0% wobec 94,8% w roku 2002 i był nieznacznie wyższy dla osób fizycznych aniżeli dla osób prawnych. Wyraźnie więcej nowych jednostek wyróżnić można w klasie najmniejszych podmiotów, nie zatrudniających pracowników najemnych (95,0% wobec 88,4% w jednostkach zatrudniających pracowników najemnych). Dla jednostek tworzonych w 2002 r. udziały te były nieco wyższe i wyniosły odpowiednio 95,6% i 92,9%.

Uwzględniając rodzaj prowadzonej działalności zauważa się, że najwięcej całkowicie nowych jednostek wśród utworzonych w 2003 r. odnotowano w budownictwie, transporcie oraz obsłudze nieruchomości i firm (po około 95%), co w każdym z tych trzech obszarów oznacza spadek w porównaniu ze zbiorowością mikro-przedsiębiorstw utworzonych w 2002 r.

(największy w transporcie). Podobnie jak rok wcześniej, najwyższy odsetek przedsiębiorstw powstałych w 2003 r. roku na bazie wcześniej działających podmiotów obserwowano dla hoteli i restauracji (14,8%) oraz w przemyśle (8,1%).

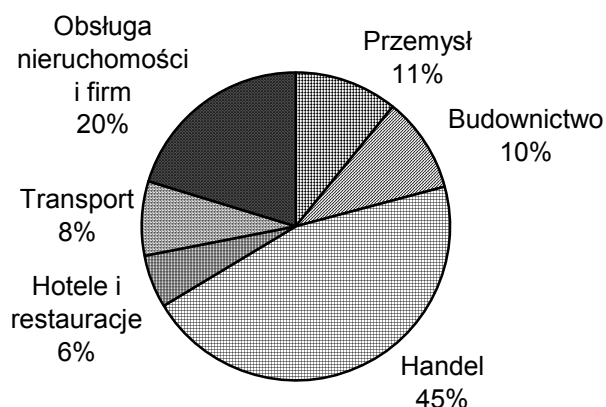
Decyzji o podjęciu działalności gospodarczej, w konsekwencji której powstają nowe firmy, towarzyszy zawsze konieczność zdobycia kapitału potrzebnego do rozpoczęcia tej działalności. Przedsiębiorcy (zarówno osoby fizyczne jak i prawne) najczęściej wykazywali środki własne jako te fundusze, które pozwoliły im rozpocząć działalność. Fundusze te były dominującym źródłem finansowania podejmowanej działalności dla 88,9% jednostek aktywnych w rok po zarejestrowaniu (wobec 88,1% rok wcześniej). Drugim źródłem finansowania podejmowanej działalności były zasoby pieniężne pochodzące z pożyczki od rodziny lub znajomych (6,0%, w tym dla osób fizycznych – 6,2%, a dla osób prawnych – 2,4%). Zaledwie 3,2% podmiotów rozpoczynało swoją działalność w oparciu o kredyt bankowy jako dominujące źródło finansowania działalności (dla jednostek powstałych w 2002 r. odsetek ten kształtował się na poziomie 4,1%).

1.2.2. Struktura przedsiębiorstw aktywnych w rok po utworzeniu według wybranych kryteriów.

W grupie najmniejszych podmiotów utworzonych w 2003 r. i aktywnych rok później dominowały osoby fizyczne. Ich udział w łącznej liczbie aktywnych jednostek kształtował się na poziomie 94,3% (dla zbiorowości powstałej rok wcześniej – 90,5%). Ta przewaga osób fizycznych powoduje, że wśród aktywnych podmiotów przeważały jednostki, w których pracowali jedynie właściciele i członkowie ich rodzin. Stanowiły one 69,5% całej badanej zbiorowości, wobec 70,9% rok wcześniej.

W grupie nowych mikro-przedsiębiorstw nadal dominowały jednostki prowadzące działalność handlową. Ich odsetek w zbiorowości podmiotów, które były aktywne w rok po utworzeniu nie zmienił się w porównaniu ze zbiorowością powstałą w 2002 r. i wynosił 45,6%.

Wykres 3. Struktura przedsiębiorstw powstałych w 2003 r. i aktywnych w 2004 r. według podstawowego rodzaju działalności

Zmniejszył się natomiast odsetek przedsiębiorstw prowadzących działalność z zakresu obsługi nieruchomości i firm (20,4% jednostek, wobec 21,5% rok wcześniej). Nieznacznie zmniejszył się też udział przedsiębiorstw przemysłowych (10,8% wobec 11,2% dla zbiorowości utworzonej w 2002 r.). Odwrotny kierunek zmian odnotowano dla jednostek budowlanych (10,0% udział w grupie przedsiębiorstw aktywnych w rok po powstaniu wobec 9,6% dla zbiorowości zarejestrowanej w 2002 r.), transportowych (odpowiednio 7,6% i 7,5%) oraz prowadzących działalność z zakresu hotelarstwa i restauracji (odpowiednio 5,6% i 4,5%).

Należy tu podkreślić, że prezentowana powyżej struktura badanej grupy podmiotów według rodzaju prowadzonej działalności odnosi się do tej działalności, jaką zajmowały się podmioty w momencie ich obserwacji, tj. rok po utworzeniu. Dla części podmiotów nie jest to rodzaj działalności deklarowanej przy rejestracji. Zebrane w badaniu dane wskazują zatem na to, że w niedługim czasie po rozpoczęciu działalności niektóre z podmiotów dokonywały zmiany jej profilu. W największym stopniu dotyczyło to jednostek transportowych, przemysłowych, zajmujących się obsługą nieruchomości i firm oraz budowlanych. W każdej z tych grup około 5% podmiotów w momencie realizacji badania prowadziło inną działalność niż deklarowaną w chwili rejestracji. W każdej też z nich najwięcej zmieniało początkowo deklarowaną działalność na działalność handlową. Handel był zatem tą gałęzią gospodarki, w której nowo tworzone przedsiębiorstwa upatrywały największych szans przeżycia.

Tabl. 1. Struktura przedsiębiorstw powstałych w 2003 r. i nadal aktywnych w 2004 r. według zmian rodzaju działalności pomiędzy 2004 r. i rokiem rejestracji

<div>Stan w 2004 r.</div> <div>Stan wg rejestru</div>	Przemysł	Budownictwo	Handel	Hotele i restauracje	Transport	Obsługa nieruchomości i firm
	w % badanych przedsiębiorstw					
Przemysł	95,0	0,3	2,9	0,8	-	0,9
Budownictwo	0,0	95,5	3,4	0,5	0,5	0,1
Handel	0,8	0,5	98,3	0,3	0,0	0,1
Hotele i restauracje	-	-	3,0	96,8	-	0,2
Transport	1,0	-	2,9	-	94,9	1,2
Obsługa nieruchomości i firm	0,4	0,7	3,2	0,1	0,6	95,0

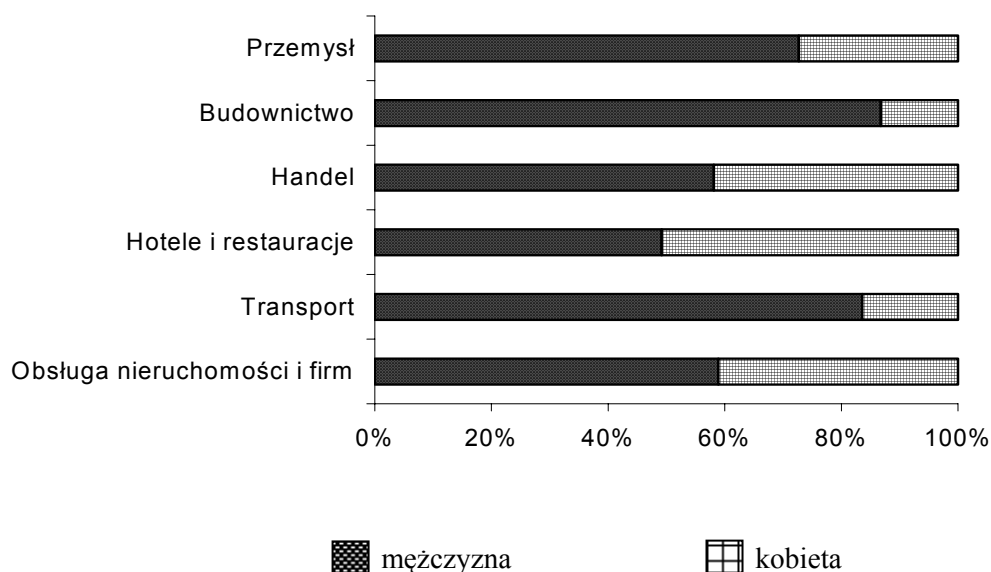
1.3. Charakterystyka właścicieli przedsiębiorstw

1.3.1. Płeć i wiek

Właścicielami jednostek tworzonych w 2003 r. byli – podobnie jak w roku poprzednim – częściej mężczyźni niż kobiety. Zebrane dane nie potwierdziły obserwowanego wcześniej wzrostu aktywności ekonomicznej kobiet. Odsetek jednostek, których właścicielkami były kobiety wyniósł 35,8% wobec 39,8% w grupie podmiotów utworzonych w 2002 r.

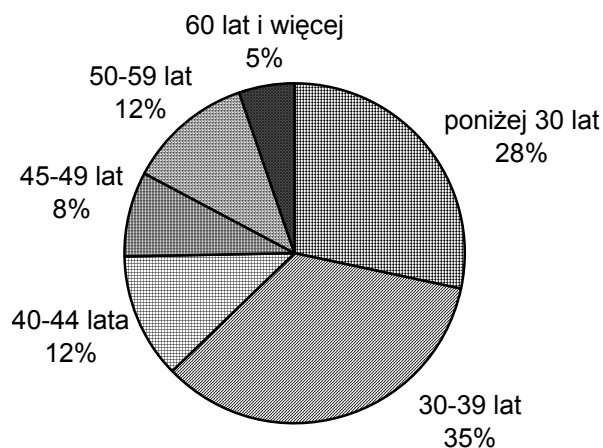
Najwyższy odsetek jednostek należących do kobiet odnotowano w podmiotach prowadzących działalność hotelarską i restauracyjną (połowa wszystkich nowo powstałych jednostek). Duży udział kobiet w grupie właścicieli przedsiębiorstw tworzonych w 2003 r. obserwuje się także w jednostkach handlowych (41,9%) i zajmujących się obsługą nieruchomości i firm (41,1%). W pozostałych obszarach działalności odsetek przedsiębiorstw, których właścicielkami są kobiety kształtował się na dużo niższym poziomie: 27,3% w przemyśle, 16,4% w transporcie i 13,2% w budownictwie.

Wykres 4. Struktura przedsiębiorstw powstałych w 2003 r. i aktywnych w 2004 r. według płci właścicieli i podstawowego rodzaju działalności

Podobnie jak w poprzednim roku, najczęściej właścicielami jednostek tworzonych w 2003 r. były osoby w wieku 30-39 lat oraz osoby mające poniżej 30 lat. Do tych pierwszych należało 34,5% jednostek tworzonych w 2003 r., przy czym odsetek ten uległ znacznemu zwiększeniu w porównaniu z rokiem poprzednim (29,8%). Do najmłodszych osób należało 28,2% jednostek utworzonych w 2003 r. (rok wcześniej 34,7%). Porównanie wyników zebranych w dwóch kolejnych latach wskazuje ponadto na mniejszą w 2003 r. aktywność ekonomiczną osób, które ukończyły już 60 lat.

Wykres 5. Struktura przedsiębiorstw powstałych w 2003 r. i aktywnych w 2004 r. według wieku właścicieli

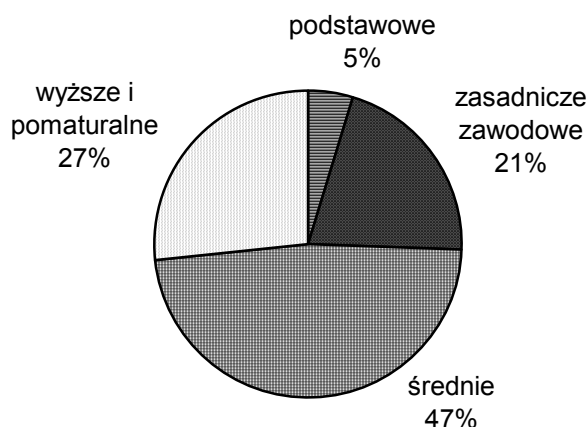
Osoby z dwóch pierwszych wyodrębnionych przedziałów wiekowych (poniżej 40 lat) stanowiły przeważającą część przedsiębiorców podejmujących działalność samodzielnie lub z rodziną, a także tych, którzy zatrudniali pracowników najemnych.

Najwyższy odsetek przedsiębiorstw tworzonych w 2003 r. przez osoby najmłodsze (poniżej 30 lat) odnotowano w przemyśle (32,0% wobec 24,2% rok wcześniej) oraz w obsłudze nieruchomości i firm (31,6% wobec 37,1% rok wcześniej). Osoby w wieku 30-39 lat najczęściej tworzyły przedsiębiorstwa prowadzące działalność z zakresu obsługi nieruchomości i firm (37,1%, rok wcześniej 27,9%) oraz przedsiębiorstwa o profilu budowlanym (odpowiednio 36,6% i 28,3%).

1.3.2. Wykształcenie i charakter poprzedniej pracy

Właściciele nowych przedsiębiorstw to przede wszystkim osoby ze średnim wykształceniem. Przedsiębiorcy z tej grupy utworzyli 47,8% jednostek powstałych w 2003 r. (rok wcześniej – 45,4%). W porównaniu do 2002 r., odnotowano spadek odsetka przedsiębiorców posiadających wykształcenie wyższe i pomaturalne (z 27,6% do 26,6%), oraz tych, którzy posiadali wykształcenie zasadnicze i zawodowe (z 22,8% do 20,8%). Najmniejszą grupę właścicieli nowych przedsiębiorstw stanowiły osoby posiadające wykształcenie podstawowe (niespełna 5%).

Wykres 6. Struktura przedsiębiorstw powstałych w 2003 r. i aktywnych w 2004 r. według wykształcenia właścicieli

Rozpatrując rodzaj podejmowanej działalności, najwyższy odsetek przedsiębiorstw tworzonych przez osoby z wykształceniem wyższym odnotowano w obsłudze nieruchomości

i firm (49,2% w 2003 r. wobec 59,0% w 2002 r.). W pozostałych obszarach działalności grupą dominującą w strukturze właścicieli były osoby z wykształceniem średnim, przy czym najwyższy ich udział zaobserwowano w hotelarstwie i restauracjach (61,4% wobec 63,1% w 2002 r.).

Charakter pracy wykonywanej wcześniej przez właścicieli wpływa również na możliwości utrzymania się nowych przedsiębiorstw na rynku. Osoby posiadające pod tym względem najlepsze przygotowanie to kierujący wcześniej inną firmą. Zebrane dane wskazują, że stanowili oni 7,3% właścicieli przedsiębiorstw utworzonych w 2003 r. w tym w budownictwie (10,1% wszystkich jednostek w tym obszarze gospodarki) oraz w obszarze hoteli i restauracji (11,7%). Pracownicy zatrudnieni wcześniej na stanowiskach technicznych kierowali 9,2% nowych jednostek, a będący pracownikami umysłowymi – 32,9%. Ci pierwsi angażowali się głównie w działalność przemysłową (16,8% właścicieli wszystkich przedsiębiorstw), budowlaną (14,5%) oraz z zakresu obsługi nieruchomości i firm (11,9%). Do pracowników umysłowych natomiast należało 38,6% przedsiębiorstw handlowych i 38,3% z obsługi nieruchomości i firm. Co drugie nowe przedsiębiorstwo tworzyły osoby pracujące wcześniej jako pracownicy fizyczni, jak i osoby wcześniej nie pracujące, w tym także ci, dla których była to pierwsza praca.

1.4. Aktywność gospodarcza podmiotów w rok po utworzeniu

1.4.1. Pracujący

W mikro-przedsiębiorstwach zarejestrowanych w 2003 r., w rok po ich utworzeniu pracowało 255,2 tys. osób, co oznacza, że były to bardzo małe jednostki, dające przeciętnie pracę 2,2 osób. W zbiorowości podmiotów powstałych rok wcześniej pracowało 234,4 tys. osób tj. średnio 2,2 osób na jedną jednostkę. Nieco więcej niż połowę wszystkich pracujących (52,2%) stanowili właściciele i wspomagający ich członkowie rodzin. Zatrudnieni na umowę o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy stanowili 28,7% wszystkich pracujących. W niepełnym wymiarze czasu zatrudnionych było 8,6% wszystkich pracujących, a na umowy-zlecenia – 6,8%.

W samych przedsiębiorstwach osób fizycznych znalazło pracę 80,7% wszystkich pracujących w nowych podmiotach (średnio 1,9 osób w jednej jednostce). Wśród nich większy był udział właścicieli (61,5%), mniejszy – pozostałych trzech wymienionych wyżej grup, szczególnie osób zatrudnionych w pełnym wymiarze czasu pracy. Warto przy tym

podkreślić, że dla co trzeciego właściciela praca w nowo tworzonym przedsiębiorstwie była pracą dodatkową, nie stanowiąc głównego źródła utrzymania.

Ci przedsiębiorcy, którzy tworzyli nowe podmioty nie mając innego źródła utrzymania podejmowali najczęściej działalność handlową (43,1% jednostek), a w drugiej kolejności – z zakresu obsługi nieruchomości i firm (23,0%).

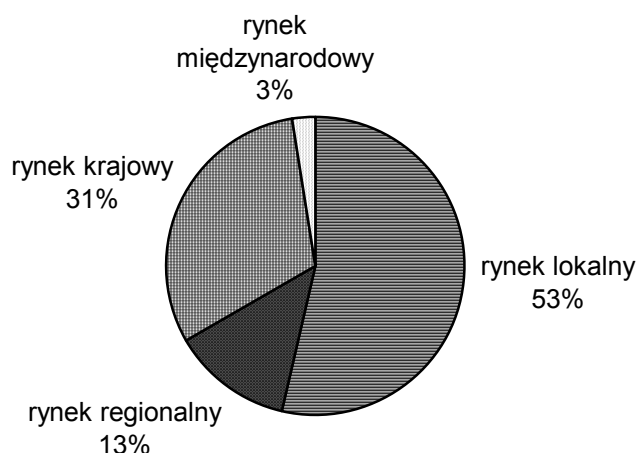
Biorąc pod uwagę rodzaj działalności podejmowany przez nowych przedsiębiorców należy zauważyć, że najwięcej (44,1%) pracujących znalazło zatrudnienie w handlu. Zdecydowanie mniej osób pracowało w budownictwie (11,4% wszystkich pracujących w mikro-przedsiębiorstwach), przemyśle (13,6%) i obsłudze nieruchomości i firm (17,1%). Z porównania tych danych z danymi o liczbie przedsiębiorstw aktywnych w poszczególnych obszarach gospodarki wynika, że przeciętna liczba pracujących była najwyższa w przedsiębiorstwach przemysłowych (2,8 osób), a najniższa – w obsłudze nieruchomości i firm (1,9 osób).

1.4.2. Zasięg prowadzenia działalności

Nowe przedsiębiorstwa to przede wszystkim jednostki działające na rynkach lokalnych. W grupie przedsiębiorstw powstałych w 2003 r. działalność tego typu deklarowało 54,9% podmiotów wobec 59,2% powstałych rok wcześniej. Ogólnopolski zasięg swej działalności deklarowało co czwarte nowe przedsiębiorstwo. Zaledwie 4,3% wskazywało na powiązania z rynkami zagranicznymi, ale jest to odsetek nieco wyższy aniżeli dla zbiorowości badanej rok wcześniej. Zawężanie działalności tylko do rynku lokalnego było charakterystyczne głównie dla osób fizycznych (sygnalizowało je 56,9% podmiotów tej grupy wobec 22,4% jednostek osób prawnych). Zdecydowanie częściej natomiast osoby prawne prowadzą działalność na rynkach międzynarodowych (14,9% wobec 3,7% osób fizycznych).

Z punktu widzenia rodzaju podejmowanej działalności, jednostki działające tylko na rzecz rynku lokalnego to przede wszystkim jednostki z obszaru hoteli i restauracji oraz jednostki handlowe (taki zasięg prowadzonej działalności sygnalizowało odpowiednio 73,5% i 65,3% jednostek powstałych w 2003 r.). Jednostki powiązane z rynkami międzynarodowymi to głównie przedsiębiorstwa transportowe i przemysłowe (odpowiednio 14,2% i 7,1% podmiotów). W obu grupach wyższy odsetek podmiotów sygnalizował możliwości działania na rynkach zagranicznych aniżeli w roku poprzednim.

Wykres 7. Struktura przedsiębiorstw powstałych w 2003 r. i aktywnych w 2004 r. według rynków prowadzenia działalności

Wśród nowych jednostek odnotowano także wzrost udziału eksporterów. Sprzedaż na eksport deklarowało 3,7% jednostek (wobec 2,2% dla firm powstałych w 2002 r.). Odsetek przedsiębiorstw eksportujących w obydwu latach był zdecydowanie wyższy dla grupy osób prawnych niż fizycznych (dla jednostek powstałych w 2003 r. wyniósł on odpowiednio 14,8% i 3,1%). Warto także odnotować, że działalność eksportowa ma największe znaczenie dla nowych jednostek transportowych i przemysłowych (deklaruje ją odpowiednio 11,6% i 7,1% jednostek).

1.4.3. Wynik finansowy prowadzonej działalności

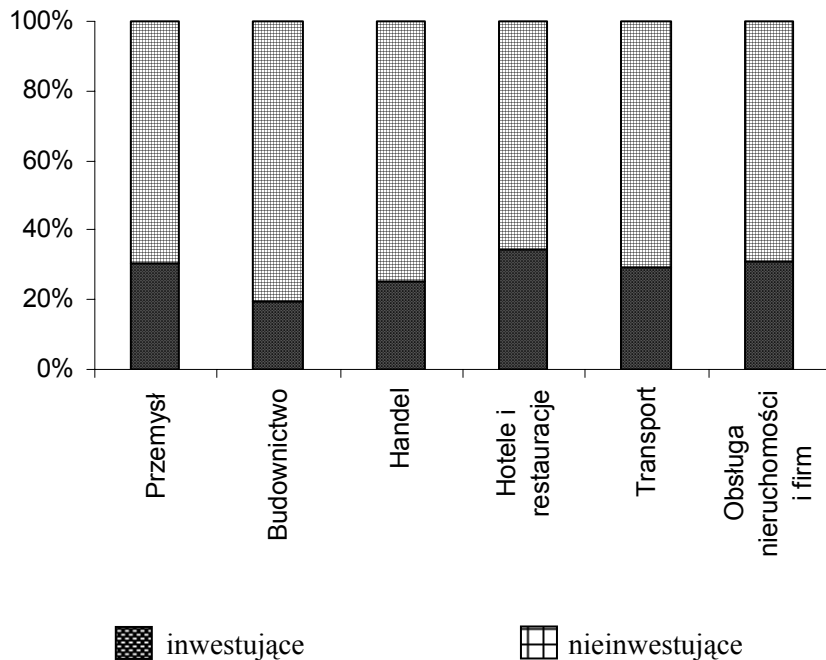
Kondycję nowych przedsiębiorstw charakteryzują też zebrane informacje o wynikach prowadzonej działalności. Blisko co piąty badany podmiot sygnalizował, że podjęta działalność przyniosła mu straty. Odsetek ten dla jednostek utworzonych rok wcześniej był zbliżony. W obu latach odsetek takich jednostek był wyższy w grupie osób prawnych oraz zatrudniających pracowników najemnych. W przekrojach według rodzaju prowadzonej działalności, najwyższy odsetek jednostek osiągających straty odnotowano dla podmiotów prowadzących działalność hotelarską i restauracyjną (27,9% jednostek wobec 35,0% rok wcześniej), najniższy – w obsłudze nieruchomości i firm (12,2%) i w transporcie (13,0%).

1.4.4. Działalność inwestycyjna

W pierwszym okresie prowadzenia swojej działalności, 27,1% przedsiębiorstw deklarowało, że ponosiło wydatki inwestycyjne na środki trwałe (rok wcześniej – 27,8%). Przedsiębiorstwa osób prawnych ponosiły takie wydatki dużo częściej niż osoby fizyczne (odpowiednio 48,8% i 25,8% aktywnych podmiotów). Również dwa razy częściej ponosiły wydatki na środki trwałe podmioty zatrudniające pracowników najemnych (42,3%) niż te, w których pracowali sami właściciele lub członkowie ich rodzin (20,4%).

Zróżnicowany był również odsetek przedsiębiorstw inwestujących w zależności od rodzaju prowadzonej działalności gospodarczej. Najwyższy (ale niższy niż rok wcześniej) odsetek podmiotów inwestujących obserwowano wśród jednostek z zakresu hoteli i restauracji (34,4% podmiotów), najniższy – w budownictwie (19,5% jednostek).

Wykres 8. Struktura przedsiębiorstw powstałych w 2003 r. i aktywnych w 2004 r. według ponoszonych nakładów inwestycyjnych w podziale na podstawowy rodzaj działalności

Podobnie jak rok wcześniej, podejmowana działalność inwestycyjna była finansowana głównie ze środków własnych. Na źródło to wskazywało 71,2% jednostek (70,8% osób fizycznych i 74,6% osób prawnych). Przedsiębiorstwa powstałe w 2003 r. częściej natomiast

niż jednostki utworzone rok wcześniej wskazywały na kredyt bankowy jako źródło finansowania nakładów inwestycyjnych (odpowiednio 20,3% i 16,8% jednostek).

Zdecydowanie najwyższy odsetek przedsiębiorstw finansujących inwestycje ze środków własnych odnotowano w obsłudze nieruchomości i firm (82,4%), a najniższy – w hotelach i restauracjach (62,3%). Bankowy kredyt inwestycyjny najchętniej zaciągały firmy z obszaru budownictwa (25,7%). Najmniejszą popularnością cieszył się on wśród przedsiębiorstw obsługujących nieruchomości i firmy (9,9%).

1.5. Przedsiębiorstwa według barier napotykanych przy prowadzeniu działalności

1.5.1. Przedsiębiorstwa nie napotykające barier.

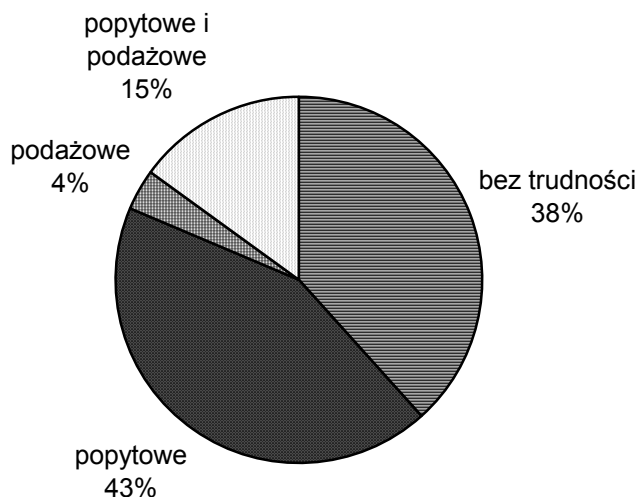
Odsetek przedsiębiorstw, które nie zgłaszały żadnych trudności w prowadzeniu działalności wyniósł 38,3%, co potwierdza, że podmioty powstałe w 2003 r. natrafiły w pierwszym roku funkcjonowania na rynku na bardziej sprzyjające warunki prowadzenia działalności aniżeli jednostki utworzone rok wcześniej (dla przedsiębiorstw powstałych w 2002 r. odsetek ten wyniósł 37,5%).

Znacznie swobodniej mogły prowadzić działalność osoby prawne aniżeli fizyczne. W pierwszym roku działalności na żadne bariery nie napotykało 47,6% przedsiębiorstw osób prawnych i 37,7% – osób fizycznych. W obu grupach odnotowano przy tym poprawę w stosunku do podmiotów utworzonych w 2002 r., większą dla osób prawnych.

W jednostkach obu rozpatrywanych klas wielkości odnotowano tylko nieznaczne różnice w odsetku przedsiębiorstw nie napotykających na żadne bariery przy prowadzeniu działalności. Dla jednostek zatrudniających pracowników najemnych wyniósł on 39,7%, a dla jednostek, w których pracowali tylko właściciele i członkowie ich rodzin – 37,6%.

Biorąc pod uwagę obszary działalności prowadzonej przez nowe podmioty, najwięcej przedsiębiorstw mogących rozwijać swą działalność bez żadnych przeszkód odnotowano w obsłudze nieruchomości i firm (52,9%, co oznacza wzrost w stosunku do analogicznej zbiorowości podmiotów powstałych w 2002 r.). Wyraźnie wzrósł też odsetek przedsiębiorstw nie borykających się z trudnościami w przemyśle (z 26,3% do 35,2%) i budownictwie (z 36,2% do 41,0%). Trudniejsze natomiast warunki rozwojowe napotykały jednostki z obszaru handlu (32,9% podmiotów nie napotykających barier) oraz z obszaru hotelarstwa i restauracji (31,4%). Należy też podkreślić znaczący spadek odsetka przedsiębiorstw transportowych nie napotykających na żadne trudności (z 49,0% do 36,9%).

Wykres 9. Struktura przedsiębiorstw powstałych w 2003 r. i aktywnych w 2004 r. według napotykaných trudności

1.5.2. Bariery popytowe

Odsetek przedsiębiorstw zgłaszających tylko trudności popytowe zwiększył się w stosunku do poprzedniego roku: dla jednostek powstałych w 2002 r. wyniósł on 40,4%, a dla podmiotów utworzonych rok później – 43,2%. Wzrost ten odnotowano zarówno w grupie osób prawnych jak i fizycznych, przy czym te ostatnie sygnalizowały większe trudności ze znalezieniem nabywców na swoją produkcję (43,7% wobec 35,9% dla osób prawnych).

Trudności popytowe były napotykané w znacznie większym stopniu przez najmniejsze podmioty, nie zatrudniające pracowników najemnych, w większym nawet niż jednostki rozpoczynające działalność rok wcześniej. W grupie tej na trudności przy sprzedaży własnych produktów lub usług napotykało 46,1% przedsiębiorstw wobec 36,8% jednostek zatrudniających pracowników najemnych.

W poszczególnych obszarach gospodarki, do konieczności ograniczania działalności z uwagi na niedostateczny popyt zmuszone były najczęściej – podobnie jak rok wcześniej – przedsiębiorstwa handlowe oraz z obszaru hoteli i restauracji (odpowiednio 53,0% i 50,3%). Wśród analogicznych grup przedsiębiorstw powstałych w 2002 r. odsetek ten był niższy i wyniósł 51,4% i 42,8%. Najłatwiej było znaleźć odbiorców na wyroby produkowane przez

przedsiębiorstwa przemysłowe, bowiem w grupie tej tylko 19,3% sygnalizowało tego typu bariery (14,7% dla przedsiębiorstw przemysłowych powstałych w 2002 r.).

Jednostki zgłaszające trudności popytowe wskazywały na pierwszym miejscu na nadmierną konkurencję napotykaną na rynku ze strony innych podmiotów (80,4% wobec 83,7% rok wcześniej). Duży wpływ na działalność i rozwój nowych firm miało też obniżanie cen przez firmy konkurencyjne. Bariere tę wykazywało 63,0% jednostek wobec 60,7% rok wcześniej. Równie znaczącą barierą były niewystarczające środki, jakimi dysponowali potencjalni nabywcy oferowanych wyrobów, towarów i usług. Na ograniczenie z tym związane wskazywało 59,8% nowych przedsiębiorców (rok wcześniej 62,5%).

Wymienione powyżej trzy bariery popytowe ograniczały działalność zarówno osób prawnych, jak i fizycznych, jednostek obu rozpatrywanych klas wielkości, a także ze wszystkich obszarów działalności. Nadmierna konkurencja oraz obniżanie cen przez konkurencję okazały się najbardziej wające dla jednostek z zakresu budownictwa i transportu. Na niedostateczne środki finansowe potencjalnych klientów narzekali przede wszystkim właściciele hoteli i restauracji oraz przedsiębiorstw handlowych.

1.5.3. Bariery podażowe

Podobnie jak rok wcześniej, bariery podażowe wpływały na działalność podejmowaną przez nowe podmioty w zdecydowanie mniejszym stopniu, napotykało je bowiem zaledwie 3,5% jednostek (wobec 3,4% jednostek powstałych w 2002 r.), nieco częściej osoby prawne niż fizyczne, a także przedsiębiorstwa większe aniżeli te, które nie zatrudniały pracowników najemnych. W poszczególnych obszarach gospodarki, największy wpływ tego typu barier sygnalizowały przedsiębiorstwa przemysłowe i z obszaru budownictwa (odpowiednio 8,9% i 7,7% jednostek), przy czym odsetek ten zmniejszył się znacząco w porównaniu do sytuacji obserwowanej rok wcześniej dla firm przemysłowych, a zwiększył dla firm budowlanych.

Do najczęściej wskazywanych barier podażowych zaliczano trudną sytuację finansową przedsiębiorstw: niedobór własnych środków finansowych oraz opóźnienia napotykane przy ściąganiu płatności od kontrahentów. Pierwszą z tych trudności sygnalizowało 81,0% podmiotów spośród wszystkich zgłaszających trudności podażowe, drugą – 37,1% jednostek (rok wcześniej odpowiednio 77,6% i 37,2%). Znaczący odsetek jednostek (42,3%) wskazywał też na utrudniony dostęp do kredytów. Największy procent podmiotów nie mogących swobodnie rozwijać działalności z powodu ograniczonych środków finansowych odnotowano w transporcie (92,8%) oraz hotelach i restauracjach (90,9%), z powodu trudności w ściąganiu

należności – w budownictwie (60,0%), a ograniczonego dostępu do kredytów – w transporcie (57,1%). Na podkreślenie zasługuje ponadto fakt rosnącego w ostatnim roku znaczenia bariery związanej z brakiem wykwalifikowanej siły roboczej (zgłaszało ją 14,3% przedsiębiorstw wobec zaledwie 2,8% rok wcześniej).

1.5.4. Bariery popytowe i podażowe występujące jednocześnie

W najtrudniejszej sytuacji znalazły się przedsiębiorstwa, które borykały się zarówno z trudnościami popytowymi jak i podażowymi. Takie podmioty miały najmniejsze możliwości dalszego utrzymania się na rynku. W grupie jednostek powstałych w 2003 r. odsetek firm napotykających jednocześnie oba typy barier kształtował się na poziomie 15,0%, ale należy odnotować jego spadek w stosunku do sytuacji sprzed roku. Poprawa ta jest charakterystyczna zarówno dla jednostek osób fizycznych, jak i prawnych.

W poszczególnych obszarach działalności najwyższy (choć znacząco niższy niż rok wcześniej) odsetek podmiotów zgłaszających jednocześnie bariery przy sprzedaży jak i przy produkcji zaobserwowano w przemyśle. W pozostałych rodzajach działalności udział najsłabszych przedsiębiorstw zwiększył się tylko w transporcie.

2. PRZEDSIĘBIORSTWA Utworzone w 2002 r.

2.1. Wskaźnik przeżycia podmiotów

2.1.1. Wskaźnik przeżycia podmiotów po dwóch latach od rejestracji

Spośród 176,5 tys. nowych jednostek zarejestrowanych w rejestrze REGON w 2002 r., po dwóch latach nadal było aktywnych 78,6 tys. przedsiębiorstw tj. 44,5%. Łatwiej było utrzymać się na rynku osobom prawnym niż fizycznym. Dla tych pierwszych wskaźnik przeżycia wyniósł 71,0%, dla drugich – 43,5%. Silniejsze okazały się też przedsiębiorstwa zatrudniające pracowników najemnych, niż te, w których pracują sami właściciele (wskaźnik przeżycia oszacowano odpowiednio na 49,4% i 43,0%).

Uwzględniając podstawowy rodzaj prowadzonej działalności najwyższy odsetek jednostek, które utrzymały się na rynku przez dwa lata odnotowano wśród jednostek przemysłowych (51,9%), w obsłudze nieruchomości i firm (45,9%) oraz w transporcie (45,6%), najniższy – w obszarze hoteli i restauracji (34,7%).

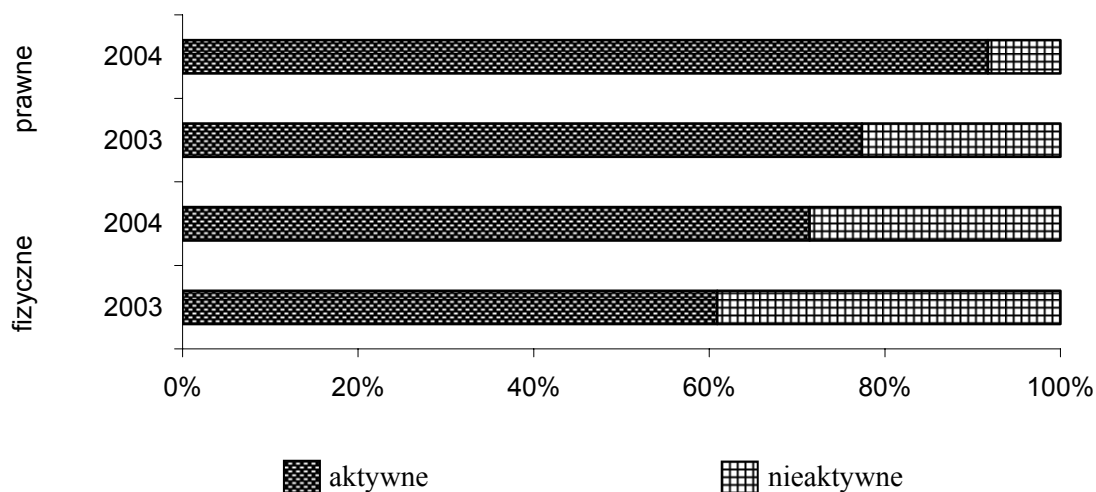
Sposób, w jaki tworzyły się podmioty wpłynął też na ich zdolność utrzymania się na rynku. Podmioty powstające w wyniku przekształcenia jednostek funkcjonujących już wcześniej miały większe możliwości przeżycia, bowiem wskaźnik ukształtował się dla nich na poziomie 79,7%, wobec 71,9% dla podmiotów powstałych jako całkowicie nowe.

2.1.2. Wskaźnik przeżycia podmiotów między pierwszym a drugim rokiem prowadzenia przez nie działalności

Wskaźnik likwidacji przedsiębiorstw nie odbywał się w takim samym tempie w kolejnych latach badanego okresu. Świadczą o tym wskaźniki przeżycia badanej zbiorowości po pierwszym i po drugim roku prowadzenia działalności: po pierwszym roku po rejestracji utrzymało się na rynku 108,9 tys. podmiotów (tj. 61,5% zarejestrowanych), spośród których po następnym roku było nadal aktywnych 72,3% jednostek.

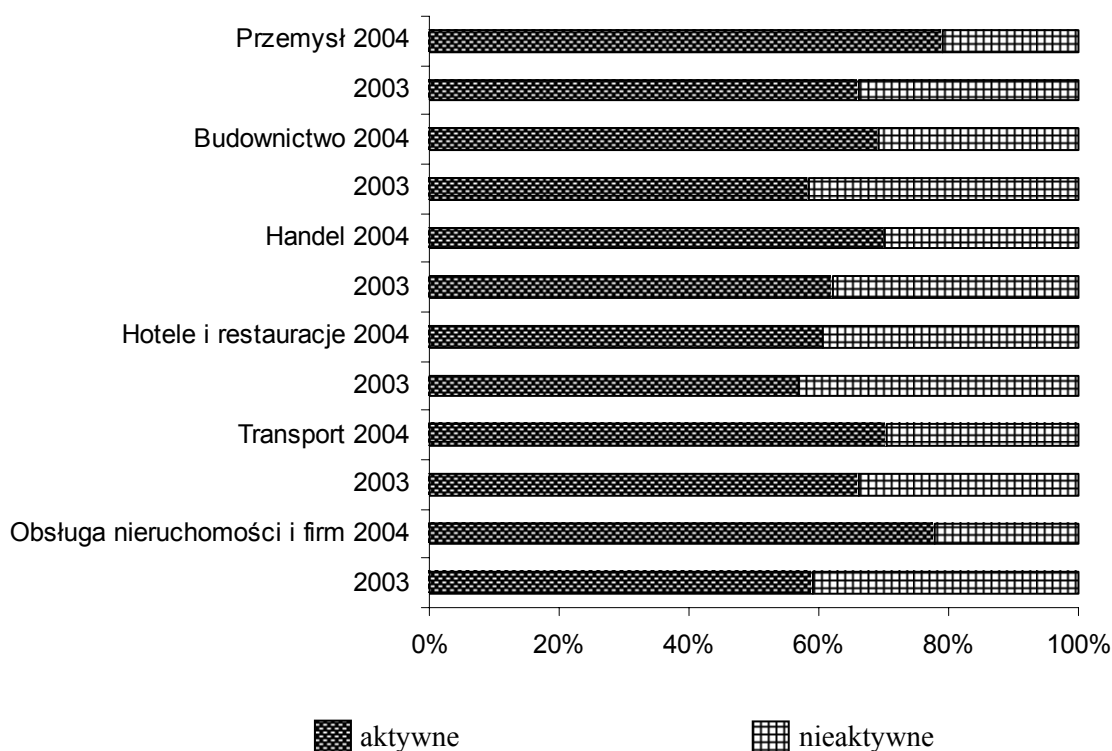
Między pierwszym a drugim rokiem częściej przeżywały podmioty osób prawnych (91,7%) niż osób fizycznych (71,4%), częściej też jednostki większe (82,9%) aniżeli mniejsze (68,0%).

Wykres 10. Struktura przedsiębiorstw powstałych w 2002 r. według stanu aktywności w latach 2003 i 2004 oraz form prawnych

Spośród tych podmiotów, które przetrwały pierwszy rok swej aktywności gospodarczej, w następnym roku utrzymał się na rynku największy odsetek przedsiębiorstw prowadzących działalność z zakresu przemysłu (79,0%) obsługi nieruchomości i firm (77,8%) i najmniejszy – w obszarze hoteli i restauracji (60,7%).

Wykres 11. Struktura przedsiębiorstw powstałych w 2002 r. według stanu aktywności w latach 2003 i 2004 oraz podstawowego rodzaju działalności

2.2. Przedsiębiorstwa aktywne w dwa lata po utworzeniu

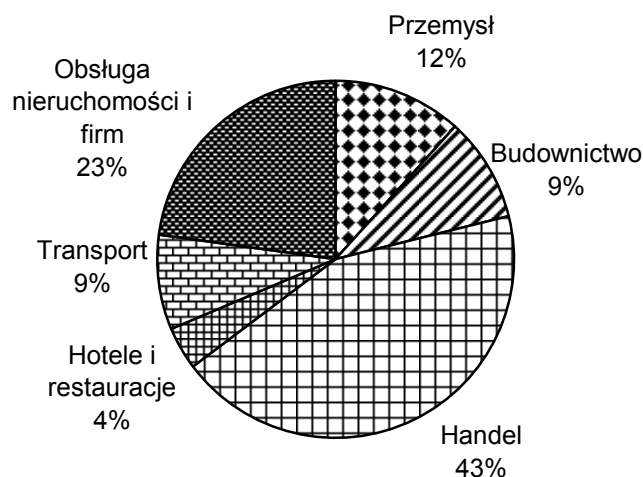
2.2.1. Struktura przedsiębiorstw aktywnych według wybranych kryteriów

Wskazane wyżej różnice stopnia przeżywalności poszczególnych grup przedsiębiorstw powodują zmianę struktury badanej zbiorowości według uwzględnionych kryteriów w porównaniu do struktury zbiorowości aktywnej w pierwszym roku po rejestracji.

Większa skala likwidacji podmiotów należących do osób fizycznych powoduje, że ich udział w całej zbiorowości ulega obniżeniu do 94,1%.

Uwzględniając poszczególne obszary działalności, odnotowano nieznaczny wzrost udziału przedsiębiorstw przemysłowych (do 11,7%), transportowych (do 8,6%) i z zakresu nieruchomości i firm (do 22,8%). Udziały jednostek z pozostałych obszarów uległy obniżeniu.

Wykres 12. Struktura przedsiębiorstw powstałych w 2002 r. i aktywnych w 2004 r. według podstawowego rodzaju działalności

Na powyższą sytuację mają wpływ dwa czynniki: rzeczywisty wskaźnik przeżycia jednostek prowadzących działalność w poszczególnych obszarach oraz dokonująca się równocześnie zmiana rodzaju ich działalności. Najwyższy odsetek jednostek prowadzących po dwóch latach ten sam rodzaj działalności, jaki był deklarowany przy rejestracji, obserwuje się w transporcie (98,8%), najniższy – w przemyśle (93,0%). W drugim roku odsetek jednostek, które nie zmieniły rodzaju prowadzonej rok wcześniej działalności kształtował się

w poszczególnych obszarach na poziomie od 92,1% (przemysł) do 95,6% (budownictwo). Jednostki zmieniające profil swej działalności najczęściej przekształcają się w przedsiębiorstwa handlowe i z zakresu obsługi nieruchomości i firm.

Tabl. 2. Struktura przedsiębiorstw powstałych w 2002 r. i nadal aktywnych w 2004 r. według zmian rodzaju działalności pomiędzy latami 2003 i 2004

<div>Stan w 2004 r.</div> <div>Stan w 2003 r.</div>	Przemysł	Budow- nictwo	Handel	Hotele i restauracje	Transport	Obsługa nierucho- mości i firm
	w % badanych przedsiębiorstw					
Przemysł	92,1	2,1	2,2	–	–	3,6
Budownictwo	–	95,6	1,1	1,3	1,5	0,5
Handel	1,1	0,2	95,3	0,5	2,2	0,7
Hotele i restauracje	0,1	0,9	4,3	94,7	–	–
Transport	–	–	3,2	–	93,3	3,5
Obsługa nieruchomości i firm	0,5	0,6	2,2	0,0	2,9	93,8

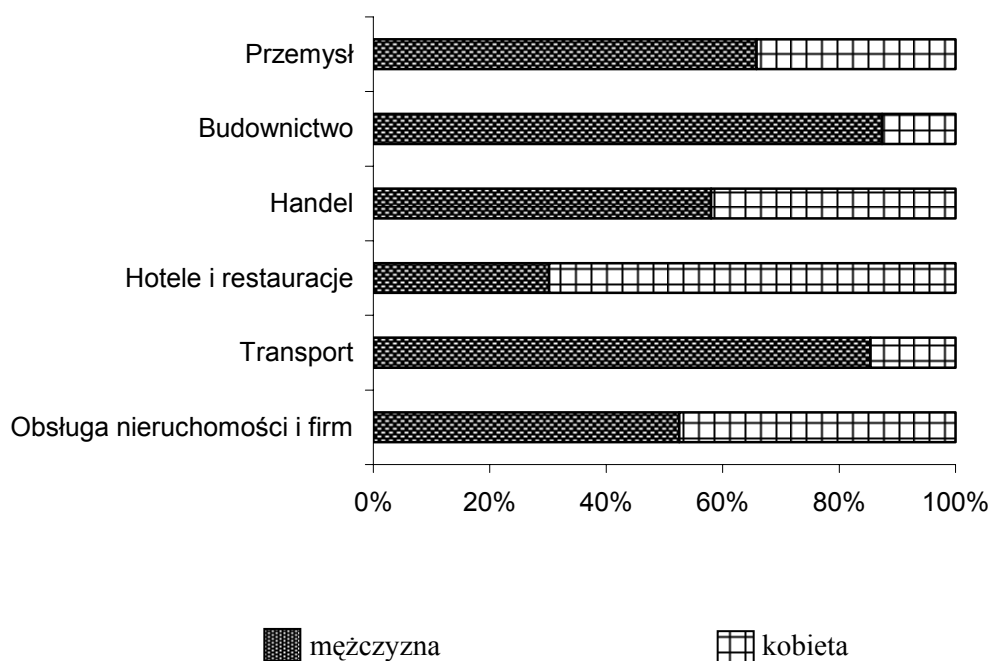
Zmiany w strukturze jednostek aktywnych odnotowano również biorąc pod uwagę klasę wielkości przedsiębiorstw. Odsetek przedsiębiorstw nie zatrudniających pracowników najemnych zmniejszył się do 70,4%. Jest to wynikiem nie tylko różnego stopnia przeżywalności podmiotów obu rozróżnianych klas, ale także zmiany liczby pracujących w poszczególnych przedsiębiorstwach. W badanej zbiorowości część jednostek przez dwa kolejne lata pozostaje w tej samej klasie wielkości, część zaś przechodzi do innej w efekcie wzrostu zatrudnienia. Spośród podmiotów nie zatrudniających w rok po rejestracji pracowników najemnych – rok później w 87,0% jednostek nadal pracowali tylko właściciele. Pozostała część podmiotów tej grupy (13,0%) stała się większymi przedsiębiorstwami i przeszła do klasy jednostek zatrudniających pracowników najemnych. Spośród jednostek większych – zatrudniających w rok po rejestracji pracowników najemnych – w następnym roku 25,3% przeszło do niższej klasy.

2.3. Przedsiębiorstwa według podstawowych cech właścicieli

2.3.1. Płeć i wiek

Wskaźnik przeżycia podmiotów utworzonych przez mężczyzn okazał się wyższy aniżeli jednostek, których właścicielkami są kobiety. W drugim roku prowadzonej działalności zlikwidowano 22,2% podmiotów kierowanych przez mężczyzn oraz 27,2% podmiotów kierowanych przez kobiety. W rezultacie, wśród podmiotów działających na rynku dwa lata po rejestracji, do mężczyzn należało 61,7% jednostek, a do kobiet – 38,3%.

Wykres 13. Struktura przedsiębiorstw powstałych w 2002 r. i aktywnych w 2004 r. według płci właścicieli i podstawowego rodzaju działalności

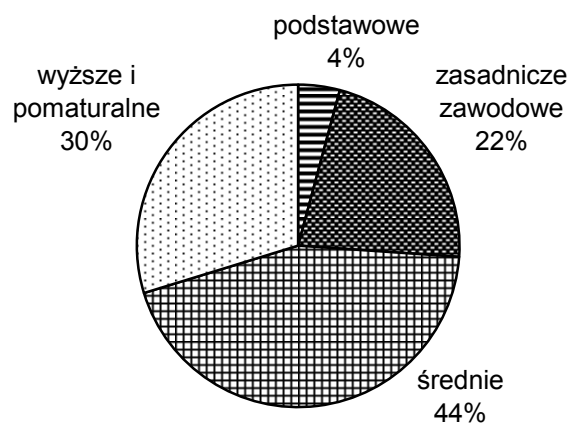
Wiek przedsiębiorcy jest tą cechą, która nie ma zasadniczego wpływu na wskaźnik przeżywalności przedsiębiorstw. W poszczególnych przedziałach wiekowych wskaźnik przeżycia między pierwszym a drugim rokiem kształtuje się od 72,4% do 78,4%.

W drugim roku po rejestracji najwięcej podmiotów należało do najmłodszych właścicieli tj. w wieku poniżej 30 lat (34,0%). Nieco mniej jednostek należało do przedsiębiorców w wieku 30-39 lat (30,3%). Najstarsi przedsiębiorcy (w wieku powyżej 60 lat) kierowali 6,6% firm.

2.3.2. Wykształcenie i charakter poprzedniej pracy

Najwyższy odsetek przedsiębiorstw, które w drugim roku prowadzenia działalności utrzymują się na rynku odnotowuje się dla jednostek należących do osób z wykształceniem wyższym i pomaturalnym (81,7%) oraz tych, które wcześniej kierowały jakąś firmą (84,0%). Wynikiem tego są zmiany obserwowane w strukturze zbiorowości aktywnej po dwóch latach w porównaniu do tej z poprzedniego roku. Osoby z wykształceniem wyższym posiadały 29,8% firm (rok wcześniej – 27,6%). Odsetek przedsiębiorstw, których właścicielami były osoby już wcześniej kierujące innym przedsiębiorstwem zwiększył się z 9,1% do 10,1%.

Wykres 14. Struktura przedsiębiorstw powstałych w 2002 r. i aktywnych w 2004 r. według wykształcenia właścicieli

2.4. Aktywność gospodarcza podmiotów w dwa lata po utworzeniu

2.4.1. Pracujący

Liczba pracujących w przedsiębiorstwach nadal aktywnych w dwa lata po rejestracji wyniosła 196,2 tys. osób i była wyższa o 3,3% od liczby pracujących w tych podmiotach rok wcześniej.

W przedsiębiorstwach osób fizycznych w 2004 r. było zaangażowanych 78,4% wszystkich pracujących, a w jednostkach osób prawnych – pozostałe 21,6%. W tych ostatnich zaobserwowano szybszy wzrost liczby pracujących (o 11,5%) aniżeli w jednostkach osób fizycznych (o 1,2%).

Większość osób (70,6%) pracowała w podmiotach zatrudniających pracowników najemnych, przy czym liczba pracujących w tych jednostkach zmniejszyła się w ostatnim roku o 5,1%. Podmioty mniejsze zwiększyły w ostatnim roku liczbę pracujących o 23,4%.

Najwięcej zatrudnionych znalazło zatrudnienie w handlu (44,1%). Znacznie mniej osób pracowało w obsłudze nieruchomości i firm (19,4%), przemyśle (13,6%) i budownictwie (11,2%). W porównaniu z sytuacją sprzed roku, wzrost liczby pracujących odnotowano w obsłudze nieruchomości i firm (o 8,6%), handlu oraz hotelach i restauracjach (po blisko 6%) i przemyśle (o 2,8%). Spadek zatrudnienia zaobserwowano w budownictwie (o 12,3%) i transporcie (o 3,9%).

2.4.2. Wynik finansowy prowadzonej działalności

Spośród przedsiębiorstw, które w pierwszym roku funkcjonowania na rynku osiągały zyski, w drugim roku było nadal aktywnych 74,7% podmiotów, podczas gdy w grupie jednostek ponoszących stratę odsetek ten kształtował się na poziomie 63,4%. Możliwość utrzymania się na rynku w przypadku obu tych grup była wyższa dla silniejszych przedsiębiorstw osób prawnych (92,9% jednostek osiągających zysk i 93,4% – stratę) niż osób fizycznych (odpowiednio 74,0% i 60,8%).

W poszczególnych obszarach działalności, najmniejszy wpływ wypracowanego wyniku finansowego na wskaźnik przeżycia odnotowano w transporcie (70,2% dla osiągających zysk i 71,6% – stratę), największy – w budownictwie (odpowiednio 72,2% i 50,0%). Najwyższy wskaźnik przeżycia spośród jednostek osiągających zysk zaobserwowano w przemyśle (82,7% podmiotów aktywnych w drugim roku).

Spośród jednostek osiągających zysk w pierwszym roku po rejestracji, 91,5% osiągało przychody wyższe od ponoszonych kosztów także i rok później. Z drugiej strony jednostki, które w pierwszym roku poniosły stratę w wyniku prowadzonej działalności, w 67,1% uzyskały rok później zysk, a w 32,9% – stratę.

W dwa lata po rejestracji wypracowanie zysku deklarowało 87,0% wszystkich aktywnych podmiotów: 88,2% osób fizycznych i 67,8% osób prawnych, 88,4% jednostek większych zatrudniających pracowników najemnych i 86,3% – jednostek mniejszych. Ze

względem na rodzaj prowadzonej działalności najmniejszy odsetek przedsiębiorstw osiągających zysk odnotowano w hotelach i restauracjach (83,4%).

2.4.3. Działalność inwestycyjna

Wskaźnik przeżycia przedsiębiorstw inwestujących w rok po rejestracji oszacowano na poziomie 83,2% (dla osób fizycznych 82,2%, a dla osób prawnych 96,2%). Spośród jednostek zatrudniających pracowników najemnych w drugim roku od powstania utrzymało się na rynku 88,2% podmiotów, natomiast w grupie podmiotów mniejszych, w których pracowali sami właściciele – 80,2%. W poszczególnych obszarach działalności najniższy wskaźnik przeżycia jednostek inwestujących odnotowano w hotelach i restauracjach (62,8%), najwyższy – w obsłudze nieruchomości i firm oraz w przemyśle (odpowiednio 89,5% i 89,1%).

Źródło finansowania inwestycji nie miało znaczącego wpływu na długość okresu funkcjonowania przedsiębiorstw. W przypadku podmiotów finansujących działalność inwestycyjną ze środków własnych, w dwa lata po rejestracji aktywnych było nadal 82,3% jednostek, a wśród tych, które pokrywały koszty inwestycji z kredytu bankowego – 87,5%.

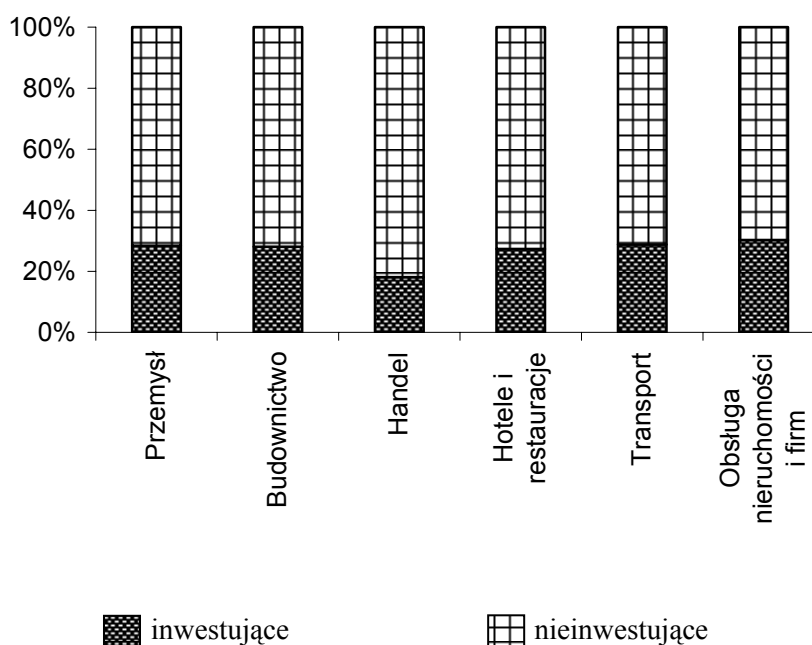
Przeżywalność jednostek, które w rok po rejestracji nie prowadziły działalności inwestycyjnej kształtowała się na poziomie 68,1%. Wskaźnik ten był wyższy dla przedsiębiorstw osób prawnych (90,5%) niż fizycznych (67,4%), a także wyższy dla jednostek zatrudniających pracowników najemnych niż dla jednostek mniejszych, w których pracowali sami właściciele lub członkowie ich rodzin (odpowiednio 79,9% i 64,1%). W grupie jednostek, które w pierwszym roku nie podjęły działalności inwestycyjnej, po dwóch latach najwięcej jednostek nadal funkcjonowało na rynku w przemyśle (75,1%) i obsłudze nieruchomości i firm (72,8%), najmniej – w hotelach i restauracjach (59,2%).

Wśród podmiotów deklarujących prowadzenie działalności inwestycyjnej w pierwszym roku, rok później prowadziło ją 42,0% jednostek spośród wszystkich aktywnych. W grupie tej znalazło się też 16,0% podmiotów, które rok wcześniej nie ponosiły nakładów na środki trwałe.

Udział przedsiębiorstw inwestujących w drugim roku od momentu rejestracji był niższy aniżeli rok wcześniej i kształtował się na poziomie 24,3%. Wśród przedsiębiorstw osób prawnych nakłady na zakup środków trwałych poniosło 37,5% jednostek, natomiast wśród przedsiębiorstw osób fizycznych – 23,5%. Odsetek jednostek inwestujących był wyższy dla przedsiębiorstw zatrudniających pracowników najemnych niż dla tych, w których pracowali

sami właściciele lub członkowie ich rodzin (odpowiednio 38,5% i 17,1%). Najwyższy odsetek jednostek ponoszących nakłady na zakup środków trwałych odnotowano w obsłudze nieruchomości i firm (30,3%), w transporcie (28,8%) i w przemyśle (28,4%), najniższy – w handlu (18,1%).

Wykres 15. Struktura przedsiębiorstw powstałych w 2002 r. i aktywnych w 2004 r. według ponoszonych nakładów inwestycyjnych w podziale na podstawowy rodzaj działalności

Działalność inwestycyjna była finansowana głównie ze środków własnych (72,7% jednostek, w tym 72,4% osób fizycznych i 75,8% osób prawnych). Z kredytu bankowego korzystało 22,9% jednostek inwestujących w 2004 r., częściej w grupie osób fizycznych niż prawnych (odpowiednio 23,4% i 17,4%). Środki własne były częstszym, aniżeli kredyt bankowy źródłem finansowania inwestycji. W przypadku przedsiębiorstw zatrudniających pracowników najemnych środki własne zgłaszało 68,3% jednostek, a kredyt bankowy – 27,5%. Jednostki mniejsze finansowały inwestycje w 77,6% ze środków własnych, w 17,7% z kredytu bankowego. Kredyt bankowy zaciągały najczęściej jednostki transportowe (56,7% inwestujących jednostek). Ze środków własnych koszty finansowania inwestycji były pokrywane najczęściej w obsłudze nieruchomości i firm (88,7% jednostek inwestujących).

2.5. Bariery napotymane przez przedsiębiorstwa przy prowadzeniu działalności

Spośród jednostek, które nie zgłaszały żadnej bariery w pierwszym roku prowadzenia działalności, 74,2% utrzymało się na rynku także i przez następny rok. W grupie jednostek najsłabszych, wskazujących rok wcześniej napotykanie zarówno barier podaźowych jak i popytowych nadal funkcjonowało 71,1% jednostek. Z grupy podmiotów sygnalizujących jedynie bariery podaźowe likwidacji uległo 26,4% jednostek, a z grupy sygnalizującej bariery popytowe – 28,9% jednostek.

Spośród jednostek nie napotyających żadnych barier w rok po rejestracji 61,9% mogło swobodnie rozwijać swoją działalność także i rok później. Co czwarte przedsiębiorstwo (26,1%) sygnalizowało natomiast konieczność zawężenia prowadzenia działalności z powodu barier typu popytowego. Do grupy podmiotów nie napotyających barier dołączyło 27,0% jednostek zgłaszających rok wcześniej trudności popytowe, 27,3% – trudności podaźowe oraz 24,3% jednostek napotyających obie z wymienionych barier.

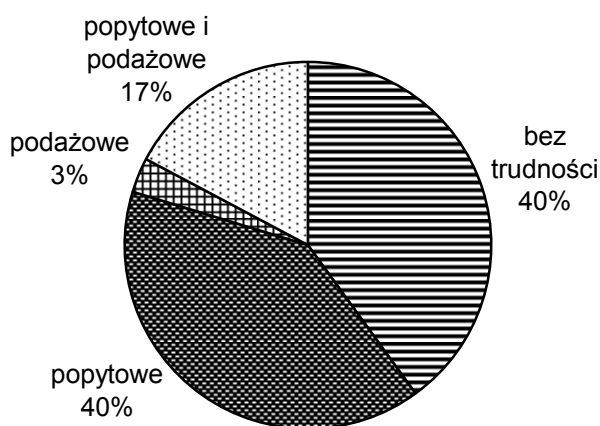
Tabl. 3. Struktura przedsiębiorstw powstałych w 2002 r. i nadal aktywnych w 2004 r. według trudności napotykaných pomiędzy latami 2003 i 2004

Stan w 2004 r. Stan w 2003 r.	Bez trudności	Trudności popytowe	Trudności podaźowe	Trudności popytowe i podaźowe
	w % badanych przedsiębiorstw			
Bez trudności	61,9	26,1	2,4	9,6
Trudności popytowe	27,0	56,9	2,0	14,1
Trudności podaźowe	27,3	25,3	3,7	23,7
Trudności popytowe i podaźowe	24,3	33,6	3,4	38,7

W zbiorowości podmiotów utworzonych w 2002 r. i nadal aktywnych dwa lata później 39,9% mogło prowadzić działalność bez żadnych ograniczeń. Odsetek ten okazał się większy dla osób prawnych niż dla osób fizycznych (odpowiednio 43,9% i 39,7%). Większy też dla podmiotów nie zatrudniających pracowników najemnych aniżeli dla jednostek większych (odpowiednio 41,7% i 36,4%).

Z uwagi na rodzaj prowadzonej działalności, najwyższy odsetek przedsiębiorstw nie borykających się z żadnymi trudnościami odnotowano w obsłudze nieruchomości i firm (60,8% podmiotów aktywnych wobec 49,0% w pierwszym roku). Odsetek jednostek transportowych nie zgłaszających żadnych barier obniżył się w stosunku do poziomu sprzed roku (41,0% podmiotów wobec 49,0% rok wcześniej). Zbliżony do sytuacji odnotowanej rok wcześniej był udział jednostek nie sygnalizujących żadnych ograniczeń w rozwoju prowadzonej działalności w handlu (34,8% podmiotów) i budownictwie (37,5%).

Wykres 16. Struktura przedsiębiorstw powstałych w 2002 r. i aktywnych w 2004 r. według napotykaných trudności

Odsetek przedsiębiorstw zmuszonych do ograniczania skali działalności z powodu zbyt niskiego popytu na oferowane wyroby, towary i usługi kształtował się na poziomie 39,7%. Trudności takie zgłaszało 39,9% jednostek osób prawnych i 36,4% osób fizycznych. Zbliżony był odsetek jednostek napotyających trudności popytowe w obu rozważanych klasach wielkości: w dwa lata po rejestracji ograniczenie tego typu wskazywało 39,5% podmiotów najmniejszych, nie zatrudniających pracowników najemnych i 40,1% podmiotów większych.

W poszczególnych obszarach gospodarki bariery popytowe w największym stopniu ograniczały działalność hoteli i restauracji (54,5% jednostek), a w najmniejszym – w przemyśle (15,2%).

Do najczęściej wymienianych przez przedsiębiorstwa barier popytowych należała zbyt duża konkurencja napotykana na rynku ze strony innych jednostek (zgłaszana przez 82,2% podmiotów), obniżanie cen przez firmy konkurencyjne (66,2%) oraz niedostateczne środki, jakimi dysponowali klienci (62,4%). Wymienione trudności ograniczały rozwój działalności zarówno osób fizycznych, jak i prawnych, jednostek obu klas wielkości oraz prowadzących

działalności we wszystkich omawianych obszarach. W poszczególnych obszarach gospodarki nadmierna konkurencja w największym stopniu ograniczała działalność jednostek handlowych i transportowych (odpowiednio 88,8% i 87,4%), obniżanie cen przez firmy konkurencyjne – jednostek budowlanych (77,4%), a niewystarczające środki, jakimi dysponowali potencjalni klienci – jednostek prowadzących działalność z zakresu hoteli i restauracji (82,9%).

Także i po dwóch latach prowadzenia działalności tylko niewielki odsetek przedsiębiorstw wskazywał na konieczność ograniczania swej produkcji z przyczyn zależnych od samych producentów. Bariery podażowe napotykało zaledwie 3,2% jednostek (odpowiednio osoby prawne – 5,0%, osoby fizyczne – 3,0%). W poszczególnych obszarach działalności największy wpływ tych barier odnotowano w przemyśle (12,1%), przy czym były one sygnalizowane rzadziej niż rok wcześniej.

Najczęściej zgłaszaną barierą podażową były niedostateczne własne środki finansowe przedsiębiorstw, wskazywane przez 75,8% podmiotów (76,1% osób fizycznych i 70,3% osób prawnych). Większe środki finansowe były potrzebne przede wszystkim jednostkom prowadzącym działalność w transporcie (88,9% podmiotów zgłaszało tę barierę), budownictwie (88,0%) i w hotelach i restauracjach (84,4%). Wpływające na niezadowalającą sytuację finansową badanych przedsiębiorstw trudności w ściąganiu należności od kontrahentów były zgłaszane przez 43,3% jednostek, a ograniczony dostęp do kredytów przez 32,5% podmiotów. Obie te bariery zgłaszane były częściej przez osoby prawne niż fizyczne.

Rozpatrując poszczególne obszary gospodarki, opóźnienia w ściąganiu należności sygnalizowali najczęściej przedsiębiorcy prowadzący działalność z zakresu budownictwa (85,5%). Ograniczony dostęp do kredytów hamował działalność głównie podmiotom prowadzącym działalność hotelarską i restauracyjną (59,5% jednostek) i budowlaną (58,0%).

Najtrudniejsze warunki w rozwijaniu swojej działalności miały jednostki, które napotykały jednocześnie trudności popytowe i podażowe. Odsetek takich przedsiębiorstw kształtował się na poziomie 17,2% i był mniejszy niż rok wcześniej. Procent podmiotów zgłaszających oba typy barier był większy w grupie osób fizycznych niż prawnych (odpowiednio 17,4% i 14,7%), a także w grupie przedsiębiorstw zatrudniających pracowników najemnych aniżeli w jednostkach najmniejszych (odpowiednio 18,6% i 16,5%). Największy odsetek przedsiębiorstw napotykających oba typy barier odnotowano w przemyśle (49,9%).

3. PRZEDSIĘBIORSTWA UTWORZONE W 2001 R.

3.1. Wskaźnik przeżycia podmiotów

3.1.1. Wskaźnik przeżycia podmiotów po trzech latach od rejestracji

Spośród 209,4 tys. nowych mikro-przedsiębiorstw zarejestrowanych w rejestrze REGON w 2001 r., w 2004 r. aktywnych było nadal 82,1 tys. jednostek. Oznacza to, że przez trzy lata utrzymało się na rynku 39,2% podmiotów spośród wszystkich powstałych w 2001 r. Silniejsze okazały się przy tym osoby prawne niż fizyczne. Dla tych pierwszych wskaźnik przeżycia wyniósł 56,4%, dla drugich – 38,4%. Silniejsze także okazały się przedsiębiorstwa zatrudniające pracowników najemnych aniżeli te, w których pracowali sami właściciele lub członkowie ich rodzin. Po trzech latach od rejestracji działalność prowadziło 45,0% jednostek z pierwszej z tych grup i 37,2% z drugiej.

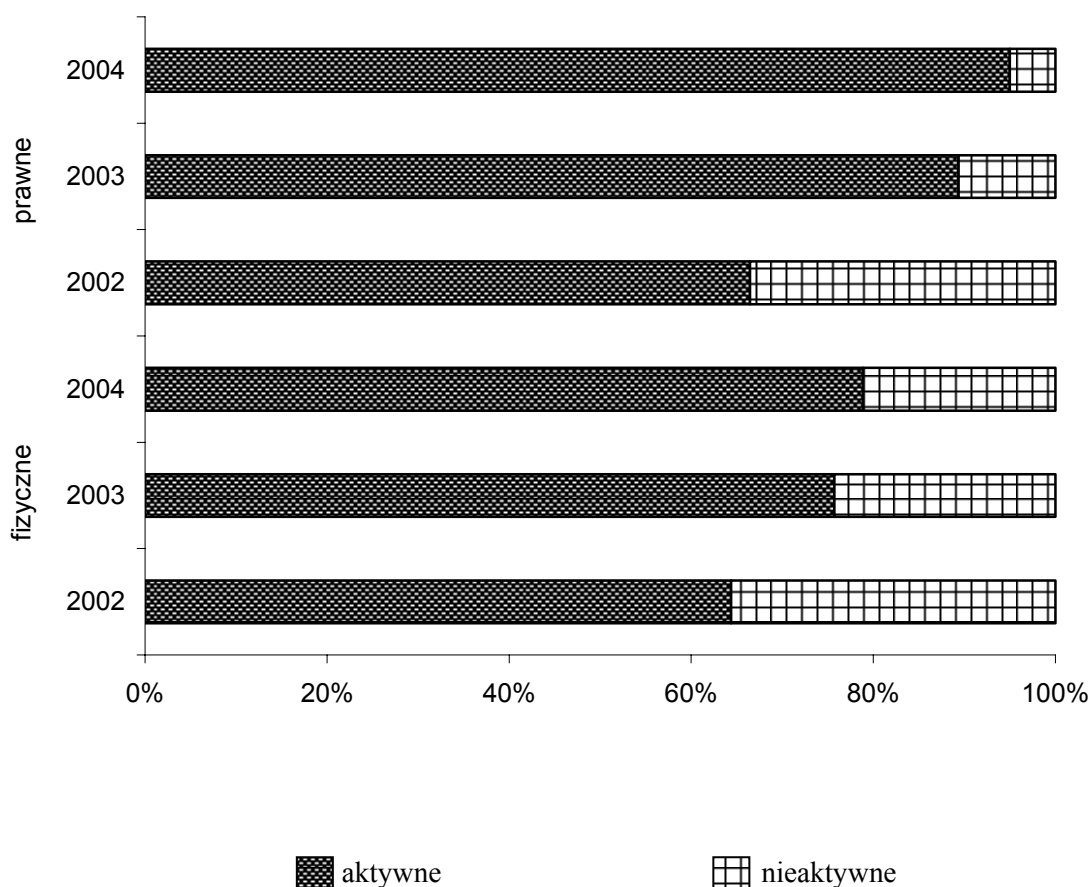
Biorąc pod uwagę podstawowy rodzaj prowadzonej działalności, najwyższy odsetek jednostek, które utrzymały się przez trzy lata na rynku obserwowano wśród jednostek przemysłowych (44,0%), transportowych oraz z obsługi nieruchomości i firm (po 42,2%), najniższy – w obszarze hoteli i restauracji (zaledwie 26,8%).

3.1.2. Wskaźnik przeżycia podmiotów między drugim a trzecim rokiem prowadzenia przez nie działalności

Pozostających na rynku w trzy lata po rejestracji 82,1 tys. przedsiębiorstw to 79,7% zbiorowości 103 tys. podmiotów prowadzących działalność jeszcze rok wcześniej. Wskaźnik przeżycia w trzecim roku ukształtował się zatem na poziomie wyższym od wskaźnika przeżycia po drugim roku (76,3%) i po pierwszym roku (64,5%). Dane te wskazują na lepszą i bardziej stabilną sytuację przedsiębiorstw, które przetrwały dwa pierwsze lata swej działalności i które nadal działały na rynku w trzecim roku.

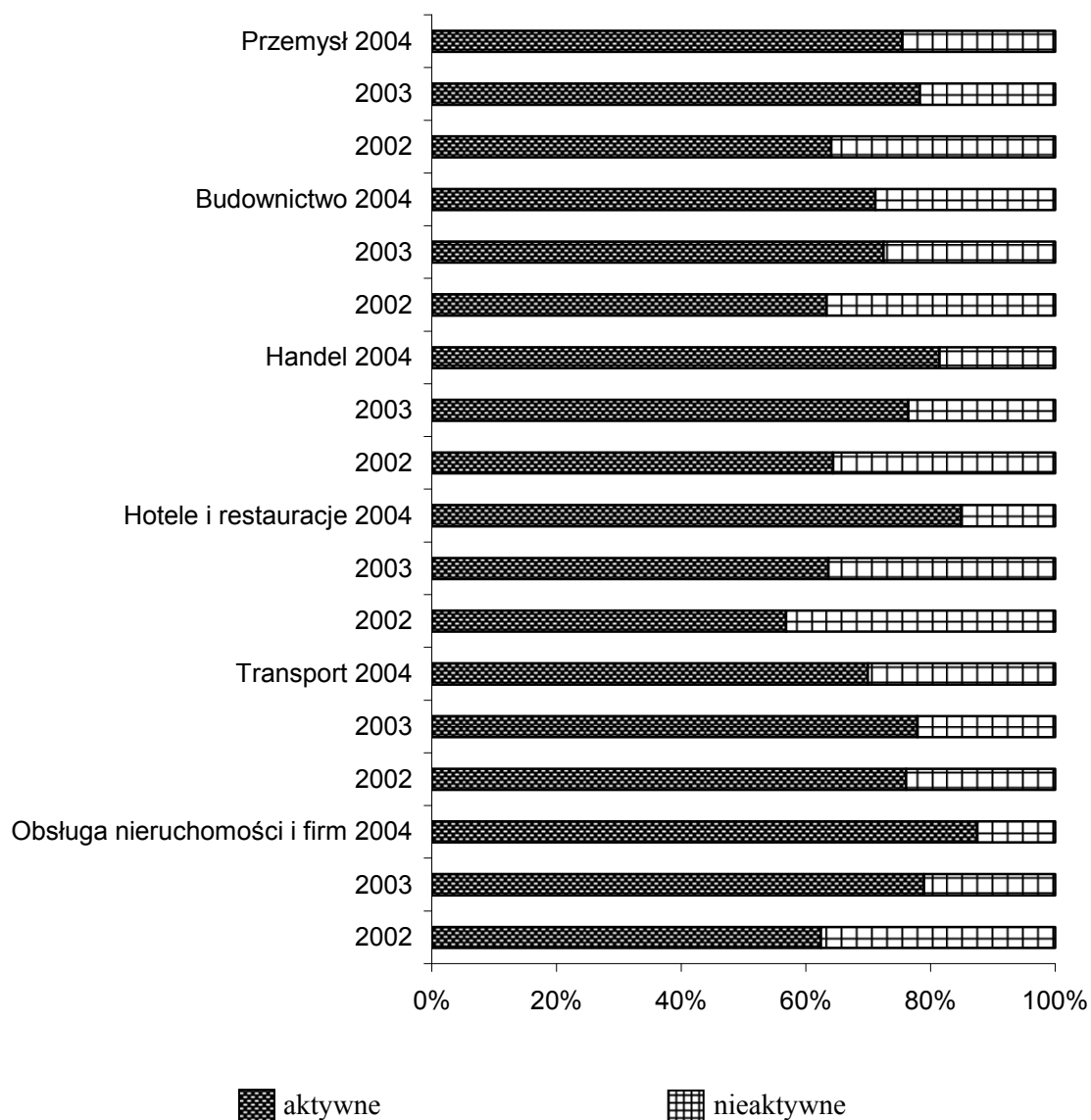
Biorąc pod uwagę formę prawną jednostek odnotowuje się, że między drugim a trzecim rokiem częściej przeżywały podmioty osób prawnych (95,0%) niż osób fizycznych (78,9%). W podziale na klasy wielkości przedsiębiorstw, wyższym wskaźnikiem przeżycia charakteryzowały się jednostki większe (86,2%) aniżeli mniejsze tj. takie, w których pracowali sami właściciele lub członkowie ich rodzin (76,7%).

Wykres 17. Struktura przedsiębiorstw powstałych w 2001 r. według stanu aktywności w latach 2001-2004 oraz form prawnych

Spośród tych podmiotów, które utrzymały się na rynku przez dwa lata po ich utworzeniu, w następnym roku pozostał aktywny największy odsetek przedsiębiorstw prowadzących działalność z zakresu obsługi nieruchomości i firm (87,5%) oraz w obszarze hoteli i restauracji (84,9%), najmniejszy – w transporcie (71,2%). Warto ponadto zauważyć, że ogólnie obserwowanego wzrostu w kolejnych latach odsetka jednostek prowadzących nadal działalność gospodarczą, w 2004 r. nie odnotowano dla grupy przedsiębiorstw przemysłowych, budowlanych i transportowych. W każdym z tych obszarów procent przedsiębiorstw, które nie przeżyły trzeciego roku działalności okazał się wyższy (szczególnie w transporcie) aniżeli w roku poprzednim.

Wykres 18. Struktura przedsiębiorstw powstałych w 2001 r. według stanu aktywności w latach 2002-2004 oraz podstawowego rodzaju działalności

Sposób tworzenia jednostki również wpływa na możliwości jej utrzymania się na rynku. Wprawdzie w drugim roku po rejestracji lepszą z tego punktu widzenia sytuację miały podmioty powstałe na bazie jednostek już wcześniej funkcjonujących na rynku (wskaźnik przeżycia 81,8% wobec 75,8% dla nowo tworzonych jednostek), ale dane zebrane w ostatnim badaniu wskazują, że różnica ta już się zaciera. W trzecim roku po rejestracji w obu tych grupach podmiotów utrzymało się na rynku blisko 80% jednostek.

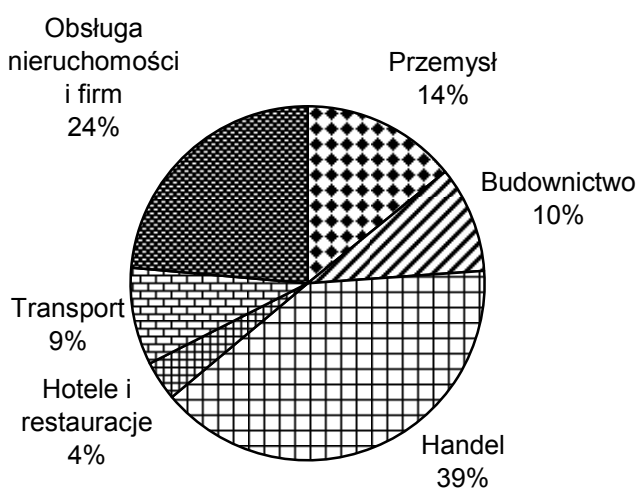
3.2. Przedsiębiorstwa aktywne w trzy lata po utworzeniu

3.2.1. Struktura przedsiębiorstw aktywnych według wybranych kryteriów

Różnice w przeżywalności poszczególnych grup przedsiębiorstw wpłynęły na zmianę struktury badanej zbiorowości jednostek według rozpatrywanych kryteriów w porównaniu ze strukturą zbiorowości aktywnych w latach poprzednich. Większa likwidacja podmiotów należących do osób fizycznych powoduje, że ich udział w całej zbiorowości uległ po trzech latach obniżeniu z 95,8 % do 94,0%.

Biorąc pod uwagę rodzaje prowadzonej w przedsiębiorstwach działalności, w całej zbiorowości podmiotów aktywnych zwiększył się udział jednostek przemysłowych (z 10,6% do 14,1%) oraz z obsługi nieruchomości i firm (z 21,4% do 23,7%). Udział przedsiębiorstw transportowych utrzymał się na zbliżonym poziomie (8,9% po trzech latach od rejestracji). Zmniejszył się odsetek jednostek prowadzących działalność z pozostałych obszarów działalności: budowlanych (z 12,0% do 9,8%), handlowych (z 42,5% na 40,0%) oraz z zakresu hoteli i restauracji (z 4,8% do 3,5%).

Wykres 19. Struktura przedsiębiorstw powstałych w 2001 r. i aktywnych w 2004 r. według podstawowego rodzaju działalności

Należy podkreślić, że na powyższe zmiany mają wpływ dwie przyczyny: rzeczywisty wskaźnik przeżycia jednostek prowadzących działalność w poszczególnych obszarach oraz

dokonująca się równolegle zmiana rodzaju działalności prowadzonej przez badane podmioty. Zmiany tego typu obserwowano już w pierwszym i w drugim roku po rejestracji, są też sygnalizowane przez przedsiębiorstwa w trzecim roku.

Tabl. 4. Struktura przedsiębiorstw powstałych w 2001 r. i nadal aktywnych w 2004 r. według zmian rodzaju działalności pomiędzy 2004 r. i rokiem rejestracji

<div> <div>Stan w 2004 r.</div> <div>Stan wg rejestru</div> </div>	Przemysł	Budow- nictwo	Handel	Hotele i restauracje	Transport	Obsługa nierucho- mości i firm
	w % badanych przedsiębiorstw					
Przemysł	95,5	1,1	1,8	–	–	1,7
Budownictwo	3,2	91,2	1,6	–	–	4,0
Handel	3,5	1,7	90,5	–	0,1	4,2
Hotele i restauracje	–	4,8	–	93,4	–	1,8
Transport	4,5	0,0	2,2	–	89,5	3,7
Obsługa nieruchomości i firm	2,3	0,2	3,2	1,8	1,6	90,8

Tabl. 5. Struktura przedsiębiorstw powstałych w 2001 r. i nadal aktywnych w 2004 r. według zmian rodzaju działalności pomiędzy latami 2003 i 2004

<div> <div>Stan w 2004 r.</div> <div>Stan w 2003 r.</div> </div>	Przemysł	Budow- nictwo	Handel	Hotele i restauracje	Transport	Obsługa nierucho- mości i firm
	w % badanych przedsiębiorstw					
Przemysł	97,9	1,1	0,3	–	–	1,2
Budownictwo	3,2	91,5	1,4	–	–	3,9
Handel	3,0	1,7	91,6	–	0,1	3,5
Hotele i restauracje	–	–	–	98,2	–	1,8
Transport	4,5	0,0	2,2	–	89,5	3,7
Obsługa nieruchomości i firm	1,5	0,2	2,9	0,9	1,6	92,9

Najwyższy odsetek jednostek prowadzących nadal po trzech latach taki sam rodzaj działalności, jaki był zgłaszany przy rejestracji, odnotowuje się w przemyśle (95,5%) oraz

w hotelach i restauracjach (93,4%), najniższy – w transporcie (89,5%). W miarę upływu lat przedsiębiorstwa nadal zmieniają profil prowadzonej działalności. W trzecim roku od powstania najwięcej jednostek zmieniających swoją działalność obserwowano w transporcie (10,5%), budownictwie (8,5%) oraz handlu (8,4%). Jednostki zmieniające profil swej działalności najczęściej podejmowały działalność przemysłową oraz z zakresu obsługi nieruchomości i firm.

Na spadek udziału w całej badanej zbiorowości jednostek nie zatrudniających pracowników najemnych (z 74,1% według danych deklarowanych do rejestru do 68,6% trzy lata później) miał wpływ z jednej strony mniejszy wskaźnik ich przeżywalności, z drugiej przechodzenie do wyższej klasy. W porównaniu do liczby pracujących deklarowanej w momencie rejestracji podmiotów, trzy lata później w całej badanej zbiorowości w 57,1% przedsiębiorstw nie uległa ona zmianie, w 33,7% odnotowano jej wzrost, a w 9,2% – spadek.

W samym trzecim roku prowadzenia działalności w grupie podmiotów, w których pracowali tylko właściciele lub członkowie ich rodzin, 85,4% jednostek nie zmieniło swojej klasy wielkości w stosunku do klasy zgłaszanej rok wcześniej. Pozostała część podmiotów tej grupy (14,6%) stała się większymi przedsiębiorstwami i przeszła do klasy jednostek zatrudniających pracowników najemnych. Z grupy jednostek większych – zatrudniających pracowników najemnych – 77,3% podmiotów było zaliczonych do tej klasy także rok później, a 22,7% nie zatrudniało już pracowników najemnych.

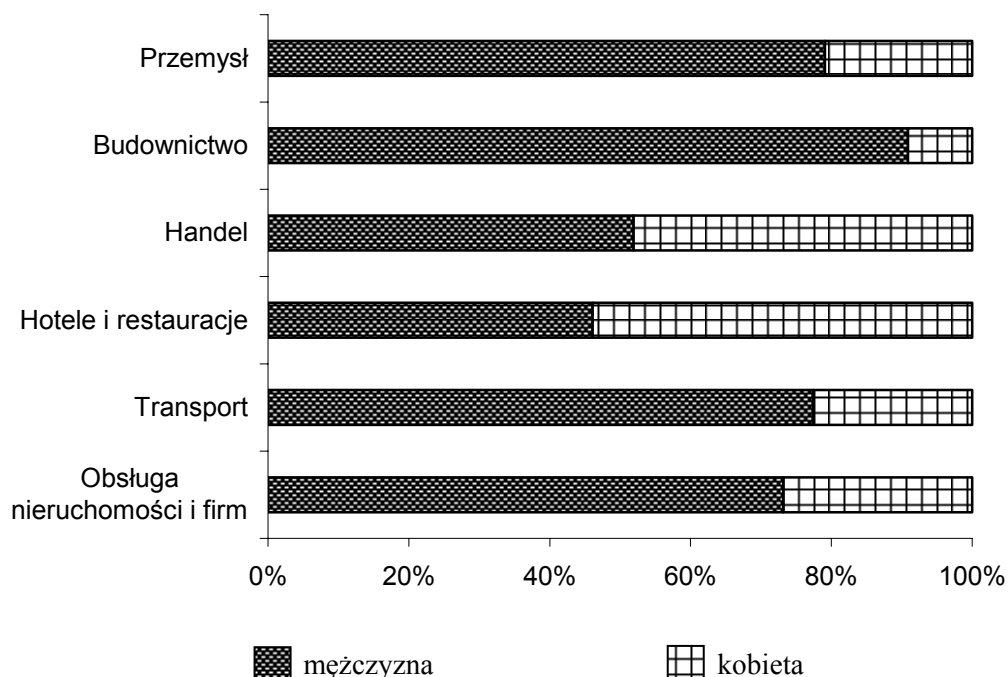
3.3. Przedsiębiorstwa według podstawowych cech właścicieli

3.3.1. Płeć i wiek

Wskaźnik przeżycia podmiotów utworzonych przez mężczyzn był wyższy aniżeli jednostek, których właścicielami były kobiety: spośród przedsiębiorstw aktywnych w pierwszym roku po utworzeniu, dwa lata później utrzymywało się nadal na rynku 60,9% jednostek kierowanych przez mężczyzn oraz 58,1% jednostek kierowanych przez kobiety. Tylko w ciągu trzeciego roku likwidacji uległo 19,2% podmiotów kierowanych przez mężczyzn, a 24,0% – przez kobiety.

W konsekwencji, zbiorowość podmiotów działających na rynku trzy lata po rejestracji, w 2/3 należała do mężczyzn, a w 1/3 do kobiet.

Wykres 20. Struktura przedsiębiorstw powstałych w 2001 r. i aktywnych w 2004 r.
według płci właścicieli i podstawowego rodzaju działalności

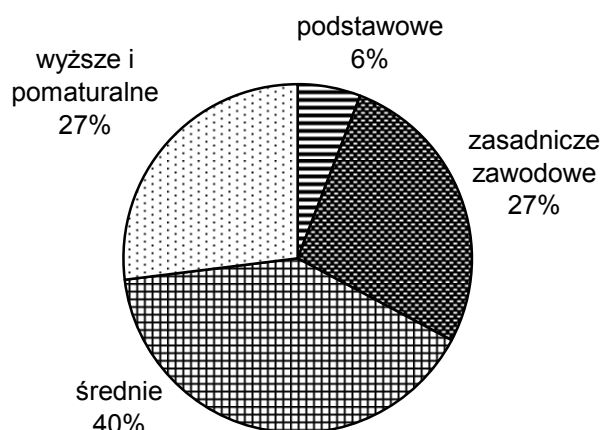
Zebrane wyniki wskazują, że po trzech latach prowadzenia działalności najwyższy był procent nadal aktywnych podmiotów w grupie utworzonej przez osoby z przedziału wiekowego 40-44 lata (63,8% spośród aktywnych w rok po utworzeniu). Przedsiębiorstwa należące do osób w wieku 50-59 lat i 45-49 lat utrzymały się na rynku odpowiednio w 61,9% i 60,7%. W największym stopniu natomiast likwidowane były podmioty należące do najstarszych (60 lat i więcej) oraz najmłodszych przedsiębiorców (poniżej 30 lat). Spośród jednostek z pierwszej z tych grup, w okresie między pierwszym a trzecim rokiem po rejestracji zlikwidowano co drugi podmiot. W odniesieniu do grupy najmłodszych przedsiębiorców charakterystyczne jest natomiast to, że tak znaczący wskaźnik likwidacji tworzonych przez nich jednostek został zahamowany w trzecim roku ich funkcjonowania na rynku (w roku tym zlikwidowano zaledwie 6,4% podmiotów).

Ten zróżnicowany wskaźnik przeżycia powoduje, że trzy lata po rejestracji najstarsi przedsiębiorcy (w wieku powyżej 60 lat) kierowali już tylko 3,4% firm (3,9% w rok po rejestracji). Z 28,7% do 27,7% zmniejszył się udział przedsiębiorstw należących do osób poniżej 30 lat, a z 26,5% do 27,4% zwiększył się udział przedsiębiorstw kierowanych przez osoby w wieku 40-49 lat.

3.3.2. Wykształcenie i charakter poprzedniej pracy

Na zdolność przedsiębiorców do pokonania konkurencji i utrzymania się na rynku miały też wpływ wykształcenie i charakter wcześniej wykonywanej pracy. Najwyższy wskaźnik przeżycia między pierwszym a trzecim rokiem prowadzenia działalności odnotowano dla jednostek należących do osób z wykształceniem wyższym i pomaturalnym (68,7%) oraz tych, które wcześniej kierowały jakąś firmą (69,3%). Obie te grupy charakteryzował też najwyższy wskaźnik przeżycia między drugim a trzecim rokiem prowadzenia działalności (odpowiednio 84,2% i 83,2%).

Wykres 21. Struktura przedsiębiorstw powstałych w 2001 r. i aktywnych w 2004 r. według wykształcenia właścicieli

W wyniku powyższych różnic, w strukturze zbiorowości aktywnej po trzech latach zwiększył się z 23,3% do 26,9% udział firm należących do osób z wykształceniem wyższym i pomaturalnym, zmniejszył się natomiast udział podmiotów kierowanych przez osoby z wykształceniem zawodowym (z 28,9% do 27,1%) i średnim (z 41,9% do 40,2%). Uwzględniając drugie kryterium notuje się, że odsetek przedsiębiorstw, których właścicielami były osoby już wcześniej pełniące funkcje kierownicze w innym przedsiębiorstwie zwiększył się z 8,2% do 9,6%, a jednostek należących do osób, które wcześniej były zatrudnione w charakterze pracowników umysłowych – z 32,5% do 33,1%.

3.4. Aktywność gospodarcza podmiotów w trzy lata po utworzeniu

3.4.1. Pracujący

Liczba pracujących w przedsiębiorstwach nadal aktywnych trzy lata po rejestracji wyniosła 262,5 tys. osób, co oznacza wzrost o 33,9% między pierwszym a trzecim rokiem prowadzenia działalności.

W przedsiębiorstwach osób fizycznych znalazło pracę 78,4% wszystkich pracujących. Pozostałe 21,6% osób pracowało w jednostkach osób prawnych. W tych ostatnich odnotowano zdecydowanie szybszy wzrost liczby pracujących aniżeli w przedsiębiorstwach należących do osób fizycznych (odpowiednio o 52,5% i 29,5%).

Większość osób (76,7%) pracowała na rzecz podmiotów zatrudniających pracowników najemnych. Liczba pracujących w tych jednostkach zwiększyła się między pierwszym a trzecim rokiem prowadzenia działalności o 24,5%, podczas gdy w jednostkach, w których nie zatrudniano pracowników najemnych – o 53,7% .

Biorąc pod uwagę rodzaj prowadzonej działalności należy zauważyć, że najwięcej (40,7%) pracujących znalazło zatrudnienie w handlu. Zdecydowanie mniej osób pracowało w przemyśle (22,6% wszystkich pracujących), obsłudze nieruchomości i firm (18,3%) i budownictwie (8,9%). W stosunku do sytuacji sprzed dwóch lat, największy wzrost liczby pracujących odnotowano w obsłudze nieruchomości i firm (o 45,4%). Liczba pracujących zwiększyła się w przemyśle (o 35,1%), handlu (o 37,3%), transporcie (o 22,7%).

Wspomniane zmiany w liczbie pracujących dokonały się w większym stopniu w drugim roku prowadzenia przez przedsiębiorstwa działalności. W ostatnim – trzecim – roku odnotowano wzrost pracujących o 8,9%. Także i w tym okresie był on wyższy w podmiotach osób prawnych niż fizycznych (odpowiednio o 11,6% i 8,2%). Liczba pracujących w podmiotach nie zatrudniających pracowników najemnych zwiększyła się o 29,6%, podczas gdy w większych podmiotach o 2%. W poszczególnych obszarach gospodarki wzrost pracujących odnotowano w handlu (o 17,8%), transporcie (o 6,4%), przemyśle (o 5,9%) i w obsłudze nieruchomości i firm (2,1%). W pozostałych obszarach działalności nastąpił spadek liczby pracujących: o 4,9% w hotelach i restauracjach i o 1,5% w budownictwie.

3.4.2. Wynik finansowy prowadzonej działalności

Zebrane w badaniach dane wskazują, iż fakt osiągnięcia zysku lub poniesienia straty w pierwszym roku prowadzenia działalności nie miały znaczącego wpływu na większą czy mniejszą możliwość utrzymania się przedsiębiorstw na rynku.

Spośród przedsiębiorstw, które w pierwszym roku po wejściu na rynek deklarowały osiąganie zysków z prowadzonej działalności, w trzecim roku było nadal aktywnych 61,0% podmiotów, natomiast w grupie jednostek kończących pierwszy rok działalności stratą – 59,6%. Dla osób fizycznych osiągających zysk wskaźnik ten wyniósł 60,1%, a ponoszących stratę – 58,1%. Wskazywać to może na to, że sytuacja nowych podmiotów nie jest ustabilizowana. Potwierdzają to bardziej znaczące wskaźniki przeżycia silniejszych od początku przedsiębiorstw osób prawnych: 86,6% dla jednostek osiągających zysk i 74,5% – dla jednostek ponoszących stratę. Podobne relacje odnotowano między przedsiębiorstwami zatrudniającymi i nie zatrudniającymi pracowników najemnych.

W poszczególnych obszarach działalności, najmniejszy wpływ uzyskiwanego wyniku na wskaźnik przeżycia obserwowano w handlu (60,7% dla osiągających zysk i 60,8% – uzyskujących stratę) oraz obsłudze nieruchomości (odpowiednio 68,4% i 67,1%), największy – w hotelach i restauracjach (55,2% i 29,5%).

Spośród jednostek osiągających zysk w pierwszym roku po utworzeniu 88,7% podmiotów dobrze radziło sobie na rynku także i w trzecim roku osiągając również w 2004 r. zysk z prowadzonej działalności. W drugiej grupy jednostek, dla których udział kosztów w przychodach kształtował się w pierwszym roku powyżej 100%, 77,2% uzyskało w trzecim roku zysk z prowadzonej działalności, a pozostałe 22,8% poniosło stratę.

W trzy lata po rejestracji uzyskanie zysku z prowadzonej działalności deklarowało 86,8% wszystkich aktywnych podmiotów (87,6% osób fizycznych i 73,8% osób prawnych). Odsetek ten był zbliżony (około 87%) w grupie podmiotów mniejszych – bez pracowników najemnych i jednostek większych. W poszczególnych obszarach działalności najmniejszy odsetek osiągających zysk odnotowano w hotelach i restauracjach (76,3%).

3.4.3. Działalność inwestycyjna

Spośród przedsiębiorstw inwestujących w pierwszym roku od wejścia na rynek 75,8% było nadal aktywnych dwa lata później. Odsetek ten był wyraźnie wyższy dla osób prawnych (93,3%) aniżeli dla osób fizycznych (74,4%). Wyższy też dla podmiotów zatrudniających

pracowników najemnych (78,9%), aniżeli podmiotów, w których pracowali tylko właściciele (73,6%). Zróżnicowanie we wskaźniku przeżycia odnotowuje się też dla jednostek z poszczególnych obszarów działalności. Najwyższy wskaźnik przeżycia zaobserwowano w obsłudze nieruchomości i firm, przemyśle i transporcie (około 85%), najniższy – dla hoteli i restauracji oraz budownictwa (64-65%).

Spośród przedsiębiorstw nie ponoszących nakładów inwestycyjnych na środki trwałe w pierwszym roku prowadzenia działalności 55,9% było nadal aktywnych dwa lata później. Większym wskaźnikiem przeżycia charakteryzowały się podmioty osób prawnych aniżeli osób fizycznych (odpowiednio 75,0% i 55,2%). Odsetek ten był wyższy dla podmiotów mniejszych, w których pracowali tylko właściciele niż dla podmiotów zatrudniających pracowników najemnych (odpowiednio 65,8% i 57,6%). Ze względu na rodzaj prowadzonej działalności najwyższym wskaźnikiem przeżycia wykazały się jednostki z obsługi nieruchomości i firm (62,2%), handlu (58,0%) i przemysłu (57,6%), najniższym – hotele i restauracje (39,1%).

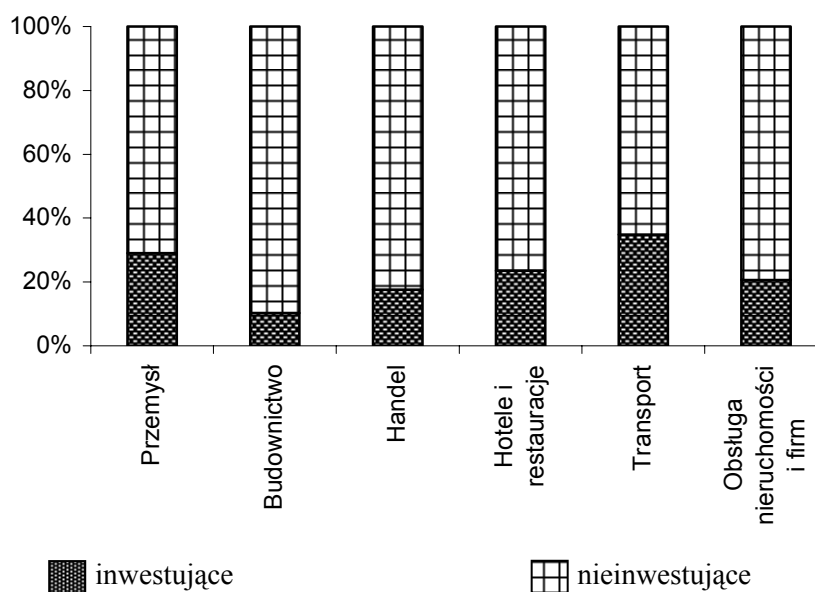
Wskaźnik przeżycia dla przedsiębiorstw inwestujących w dwa lata po utworzeniu oszacowano na poziomie 88,8%. Dla jednostek osób prawnych ukształtował się on na poziomie 99,0%, dla jednostek osób fizycznych – 87,9%. Spośród jednostek zatrudniających pracowników najemnych prowadzących działalność inwestycyjną w trzecim roku utrzymało się na rynku 94,7% podmiotów, natomiast spośród jednostek, w których pracowali sami właściciele lub członkowie ich rodzin – 84,1%. Mniejsze różnice charakteryzowały jednostki inwestujące w poszczególnych obszarach działalności: we wszystkich spośród rozpatrywanych rodzajów działalności wskaźnik przeżycia jednostek inwestujących utrzymuje się na poziomie od 87,3% do 90,5%.

Przeżywalność jednostek, które nie prowadziły w dwa lata po rejestracji działalności inwestycyjnej kształtowała się w ostatnim roku na poziomie 77,1% i była wyższa dla jednostek osób prawnych (87,9%) niż fizycznych (76,7%), wyższa też dla przedsiębiorstw zatrudniających pracowników najemnych niż dla jednostek mniejszych, w których pracowali sami właściciele (odpowiednio 82,3% i 75,1%). W grupie przedsiębiorstw nie ponoszących w ostatnim roku nakładów na środki trwałe najwięcej jednostek nadal funkcjonowało w obsłudze nieruchomości i firm oraz w obszarze hoteli i restauracji (blisko 85%), najmniej – w przemyśle i handlu (blisko 78%).

Warto też zwrócić uwagę na to, iż spośród jednostek aktywnych w trzy lata po wejściu na rynek 43,8% podmiotów deklarowało prowadzenie działalności inwestycyjnej zarówno w drugim jak i w trzecim roku. Z drugiej strony spośród tych podmiotów, które nie poniosły

żadnych nakładów na środki trwałe w drugim roku, w następnym poniosło je zaledwie 13,6% jednostek.

Wykres 22. Struktura przedsiębiorstw powstałych w 2001 r. i aktywnych w 2004 r. według ponoszonych nakładów inwestycyjnych w podziale na podstawowy rodzaj działalności

Udział przedsiębiorstw inwestujących w trzecim roku od momentu rejestracji obniżył się w porównaniu z rokiem poprzednim i wyniósł 21,0% wobec 28,7% inwestujących w drugim roku. Wśród przedsiębiorstw osób prawnych nakłady na zakup środków trwałych poniosło 37,0% jednostek, wśród osób fizycznych – tylko 19,9%. Wyższy odsetek jednostek inwestujących odnotowano też w grupie przedsiębiorstw zatrudniających pracowników najemnych aniżeli dla mniejszych przedsiębiorstw (odpowiednio 35,2% i 12,9%). Biorąc pod uwagę poszczególne obszary gospodarki, najwyższy był udział podmiotów inwestujących wśród jednostek transportowych (34,8%) oraz przemysłowych (29,0%), najniższy – w budownictwie (10,3%).

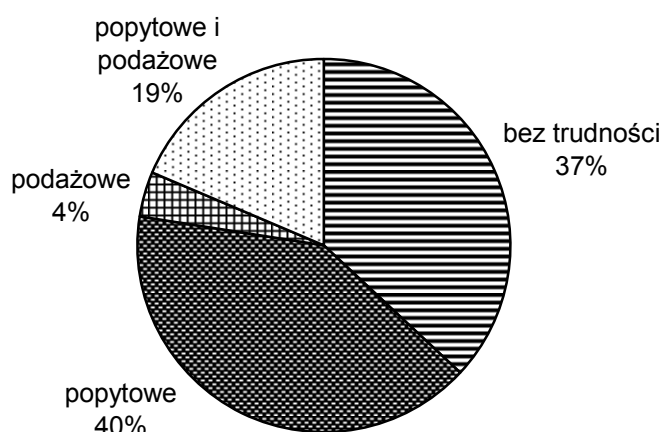
Podjęmowana w trzecim roku działalność inwestycyjna była finansowana głównie ze środków własnych. Na źródło to wskazywało 70,7% jednostek (69,8% osób fizycznych i 77,8% osób prawnych). Co czwarta jednostka zgłaszała, że finansowała inwestycje w oparciu o kredyt bankowy. Na źródło to wskazywały częściej jednostki osób fizycznych niż prawnych (odpowiednio 26,3% i 15,3%). Przedsiębiorstwa mniejsze, w których pracowali sami właściciele lub członkowie ich rodzin, a także podmioty zatrudniające pracowników

najemnych zdecydowanie częściej pokrywały nakłady na inwestycje ze środków własnych (odpowiednio 69,1% i 71,7% jednostek) aniżeli z kredytu bankowego (odpowiednio 25,9% i 24,5% jednostek). Źródła finansowania działalności inwestycyjnej były znacznie bardziej zróżnicowane w poszczególnych obszarach działalności gospodarczej. Najczęściej korzystały z kredytu bankowego hotele i restauracje (41,9% jednostek inwestujących) i przedsiębiorstwa przemysłowe (35,1%). Środki własne były najczęstszym źródłem inwestowania w budownictwie (95,2% jednostek).

3.5. Bariery napotymane przez przedsiębiorstwa przy prowadzeniu działalności

Spośród jednostek, które nie zgłaszały w pierwszym roku prowadzonej działalności żadnych trudności, 64,4% było nadal aktywnych dwa lata później. Najmniejsze szanse na utrzymanie się na rynku miały te podmioty, które napotykały bariery typu popytowego. Z grupy tej do trzeciego roku pozostało aktywnych tylko 55,5% jednostek. Wskaźnik przeżycia jednostek wskazujących w pierwszym roku działalności napotykanie tylko trudności podaźowych szacuje się na 68,5%, przy czym należy pamiętać, że bariery tego typu sygnalizował nieznaczny tylko odsetek przedsiębiorstw.

Wykres 23. Struktura przedsiębiorstw powstałych w 2001 r. i aktywnych w 2004 r. według napotykaných trudności

Analizując bliżej sytuację podmiotów nadal aktywnych w trzy lata po utworzeniu zwraca uwagę to, że spośród tych przedsiębiorstw, które nie zgłaszały żadnych trudności w pierwszym roku prowadzonej działalności, dwa lata później pozostało w tej grupie zaledwie 56,2% podmiotów. Pozostałe jednostki przeszły do grupy, która z różnych przyczyn

była zmuszona ograniczać swą działalność. Spowodowane to było w największym stopniu barierami typu popytowego (sygnaizowanymi przez 27,8% jednostek). Z drugiej strony, 36,3% podmiotów napotykaających w pierwszym roku bariery podaąowe i 28,2% napotykaających bariery popytowe zdołało je pokonać i dwa lata później deklarowały możliwość swobodnego rozwoju swej działalności.

Tabl. 6. Struktura przedsiębiorstw powstałych w 2001 r. i nadal aktywnych w 2004 r. według typów napotykanym trudności pomiędzy latami 2002 i 2004

<div>Stan w 2004 r.</div> <div>Stan w 2002 r.</div>	Bez trudności	Trudności popytowe	Trudności podaąowe	Trudności popytowe i podaąowe
	w % badanych przedsiębiorstw			
Bez trudności	56,2	27,8	4,8	11,2
Trudności popytowe	28,2	57,3	1,6	12,9
Trudności podaąowe	36,3	18,7	20,4	24,7
Trudności popytowe i podaąowe	23,5	27,1	4,3	45,1

Napotykanie przez przedsiębiorstwa bariery są łatwiejsze do pokonania w krótszym okresie, na co wskazują wskaźniki przeżycia między drugim a trzecim rokiem działalności badanych przedsiębiorstw. Spośród jednostek, które w drugim roku zgłaszały bariery popytowe 78,2% przedsiębiorstw pozostało na rynku także i rok później, a spośród tych, które zgłaszały bariery podaąowe – 91,5%. Z grupy jednostek nie sygnaizujących w drugim roku żadnych barier, w następnym roku było nadal aktywnych 81,2% podmiotów.

O relatywnie większych możliwościach zwalczania napotykanym trudności w krótszym okresie świadczy też to, iż spośród jednostek nie napotykaających żadnych barier w dwa lata po rejestracji 61,1% mogło się swobodnie rozwijać także i rok później. Do tej grupy podmiotów dołączyło także 26,5% jednostek napotykaających rok wcześniej bariery popytowe, 35,7% – bariery podaąowe, a także 19,8% jednostek borykaających się z ograniczeniami obu typów. W zbiorowości podmiotów utworzonych w 2001 r. i aktywnych trzy lata później 36,9% jednostek deklarowało, że mogło prowadzić działalność bez żadnych ograniczeń. Odsetek ten okazał się większy dla osób prawnych niż dla osób fizycznych (odpowiednio 44,1% i 36,4%), większy też dla jednostek zatrudniających pracowników najemnych aniżeli dla tych, gdzie pracowali tylko właściciele (odpowiednio 37,8% i 36,3%).

Tabl. 7. Struktura przedsiębiorstw powstałych w 2001 r. i nadal aktywnych w 2004 r. według typów napotykanych trudności pomiędzy latami 2003 i 2004

<div> <div>Stan w 2004 r.</div> <div>Stan w 2003 r.</div> </div>	Bez trudności	Trudności popytowe	Trudności podażowe	Trudności popytowe i podażowe
	w % badanych przedsiębiorstw			
Bez trudności	61,1	28,6	2,5	7,8
Trudności popytowe	26,5	57,1	2,4	14,0
Trudności podażowe	35,7	21,0	24,3	19,0
Trudności popytowe i podażowe	19,8	30,3	3,8	46,1

Biorąc pod uwagę rodzaj prowadzonej działalności, najwyższy odsetek przedsiębiorstw nie napotykających żadnych trudności odnotowano w obsłudze nieruchomości i firm (48,1% podmiotów aktywnych), działalności hotelarskiej i restauracyjnej (47,8%), najniższy – w przemyśle (27,2%).

Odsetek podmiotów, które zmuszone były ograniczać produkcję ze względu na niski popyt na oferowane wyroby i usługi kształtował się na poziomie 40,6%. Częściej napotykały je osoby fizyczne (41,0%) aniżeli osoby prawne (34,7%), częściej też jednostki najmniejsze, nie zatrudniające pracowników najemnych (43,1%) aniżeli podmioty większe (36,4%).

W poszczególnych obszarach gospodarki, bariery popytowe w największym stopniu ograniczały działalność jednostek handlowych (zgłaszało je 52,6% przedsiębiorstw), w najmniejszym – przemysłowych (28,7%) i hoteli i restauracji (27,4%).

Najczęściej wymienianą przez przedsiębiorców barierą popytową była nadmierna konkurencja napotykana na rynku ze strony innych jednostek, a także obniżanie przez nie cen na produkty i towary wprowadzane na rynek. Trudności te zgłaszało odpowiednio 81,1% i 66,2% podmiotów napotykających bariery typu popytowego. Trzecią znaczącą barierą były niedostateczne środki, jakimi dysponowali klienci (sygnalizowało ją 63,3% jednostek). Wymienione trudności ograniczały rozwój działalności zarówno osób fizycznych, jak i prawnych, jednostek obu klas wielkości oraz prowadzących działalność we wszystkich omawianych obszarach.

Nadmierna konkurencja w największym stopniu ograniczała działalność jednostek transportowych, a obniżanie cen przez firmy konkurencyjne – jednostek handlowych.

Niewystarczające środki jakimi dysponowali potencjalni klienci były barierą wymienianą najczęściej przez jednostki prowadzące działalność z zakresu hoteli i restauracji.

Bariery podażowe miały zdecydowanie mniejszy wpływ na działalność badanych przedsiębiorstw. Napotykało je tylko 3,8% podmiotów, nieco większy odsetek osób fizycznych niż prawnych (odpowiednio 3,8% i 3,5%), a także przedsiębiorstw zatrudniających pracowników najemnych aniżeli jednostek, w których pracowali tylko właściciele i pomagający im członkowie rodzin (odpowiednio 4,1% i 3,7%). W poszczególnych obszarach działalności największy wpływ tych barier odnotowano w przemyśle (9,5% przedsiębiorstw), najmniejszy – w transporcie (1,0%) oraz hotelach i restauracjach (1,6%).

Najczęściej zgłaszaną barierą podażową była trudna sytuacja finansowa przedsiębiorstw. Wskazywało ją 77,3% podmiotów, częściej osoby fizyczne niż prawne. Jednostki odczuwające potrzebę posiadania większych środków finansowych obserwowano najczęściej wśród podmiotów prowadzących działalność z zakresu hoteli i restauracji (92,6%), przemysłu (86,6%), a także handlu (84,4%).

Na trudną sytuację finansową badanych przedsiębiorstw wskazuje też uznanie za istotne takich barier jak trudności w ściąganiu należności od kontrahentów (zgłaszanych przez 38,7% jednostek) oraz ograniczony dostęp do kredytów (36,7% podmiotów). Obie te bariery wskazywały częściej osoby prawne niż fizyczne. W poszczególnych obszarach gospodarki, opóźnienia w ściąganiu należności sygnalizowali najczęściej przedsiębiorcy prowadzący działalność z zakresu obsługi nieruchomości i firm (52,2% jednostek) i transportu (48,2%). Ograniczony dostęp do kredytów hamował działalność przede wszystkim w transporcie (62,6% jednostek).

Największe ograniczenia w rozwijaniu swojej działalności miały jednostki, które zgłaszały jednocześnie trudności popytowe i podażowe. Odsetek takich przedsiębiorstw kształtował się na poziomie 18,7% i był nieco większy dla osób fizycznych niż prawnych (odpowiednio 18,7% i 17,8%), a także w grupie przedsiębiorstw zatrudniających pracowników najemnych aniżeli w jednostkach najmniejszych (odpowiednio 21,7% i 17,0%). W poszczególnych obszarach działalności, najwięcej przedsiębiorstw zaliczono do tej grupy w przemyśle (34,7%) i w budownictwie (30,1%).

PODSUMOWANIE

Niniejsza publikacja dostarczyła odpowiedzi na następujące pytania:

- 1) Jak liczna była zbiorowość mikro-przedsiębiorstw tworzonych w kolejnych latach omawianego okresu 2001-2003 i jaka była jej struktura według wybranych kryteriów?
- 2) Ile spośród nowo utworzonych przedsiębiorstw utrzymywało się na rynku w kolejnych latach, jakie czynniki sprzyjały rozwojowi ich działalności, a jakie ograniczały ten rozwój?
- 3) Jakie podstawowe cechy charakteryzowały działalność nowych podmiotów?

Wyniki trzech kolejnych badań, w których obserwowano podmioty rejestrowane w 2001 r., 2002 r. oraz 2003 r. pozwoliły udzielić odpowiedzi na te pytania.

Zebrane informacje wskazują, że liczba nowych mikro-przedsiębiorstw rejestrowanych w dwóch pierwszych latach omawianego okresu wykazywała tendencję malejącą: w 2001 r. powstało 209,4 tys. podmiotów, a w 2002 r. – 176,5 tys. Pierwszy sygnał odwrócenia tego trendu zaobserwowano dopiero w 2003 r., w którym zarejestrowano 176,9 tys. mikro-przedsiębiorstw tj. o 0,3% więcej aniżeli rok wcześniej.

Biorąc pod uwagę strukturę zbiorowości nowo tworzonych jednostek należy stwierdzić, że są to w przeważającym procencie podmioty należące do osób fizycznych (95-96% całej populacji). Są to też jednostki bardzo małe, bowiem przeciętnie w jednym nowym przedsiębiorstwie znajduje pracę 2,2 osób. Jedynie nieco więcej niż w co czwartym podmiocie zatrudniani są pracownicy najemni.

Z punktu widzenia rodzaju podejmowanej działalności, w populacji nowych podmiotów blisko połowę stanowią jednostki handlowe. Co piąty przedsiębiorca podejmuje działalność z zakresu obsługi nieruchomości i firm, a co dziesiąty – działalność przemysłową lub budowlaną. W trzech ostatnich z wymienionych obszarów w kolejnych latach okresu 2001-2003 tworzone coraz mniej podmiotów. W roku 2003 wzrosło natomiast w porównaniu z rokiem poprzednim zainteresowanie podejmowaniem działalności handlowej, transportowej oraz hotelarskiej i restauracyjnej.

Wśród rejestrowanych podmiotów dominują takie, które są jednostkami całkowicie nowymi. Środki niezbędne do utworzenia nowego podmiotu w blisko 90% pochodzą z zasobów własnych przedsiębiorców.

Wśród nowych przedsiębiorców przeważają mężczyźni (kobiety są właścicielkami 36% nowych podmiotów) i osoby młode, w wieku do 39 lat. Z punktu widzenia przygotowania zawodowego, w strukturze właścicieli nowych jednostek przeważają osoby z wykształceniem średnim, pracujące wcześniej jako pracownicy umysłowi. Co drugi nowy podmiot tworzyły

osoby, dla których praca w takim przedsiębiorstwie była ich pierwszą pracą bądź takie, które przed podjęciem własnej działalności pozostawały bezrobotne. Pod tym względem struktura nowych przedsiębiorców nie zmieniła się w kolejnych latach omawianego okresu.

Zebrane w kolejnych latach dane wskazują, że nowi przedsiębiorcy napotykali na wiele trudności przy planowanym prowadzeniu i rozwoju podejmowanej działalności. Do podstawowych zaliczane były trudności typu popytowego, w tym – nadmierna konkurencja ze strony innych firm oraz obniżanie przez nie cen, a także niewystarczające środki finansowe klientów. Bariery typu podażowego były zdecydowanie mniej dokuczliwe, a wynikały głównie z trudnej sytuacji finansowej przedsiębiorstw: braku środków własnych (między innymi w konsekwencji opóźnień napotykanym przy ściąganiu należności od kontrahentów), a z drugiej strony – z ograniczonego dostępu do kredytów. W efekcie, w każdej z badanych w kolejnych latach zbiorowości co piąty podmiot kończył pierwszy rok działalności stratą, a zaledwie co trzeci – podejmował nakłady inwestycyjne na środki trwałe.

Część z nowych podmiotów decydowała się na zmianę profilu swej działalności, część zaś była zmuszona zaprzestać działalności i wycofać się z rynku. W efekcie, w kolejnych latach aktywna pozostawała tylko część przedsiębiorstw, przy czym należy podkreślić, że najwięcej jednostek nie jest w stanie kontynuować działalności w pierwszym okresie po wejściu na rynek. W rok po rejestracji uczestnikami rynku pozostawały zaledwie dwa na trzy tworzone podmioty. W następnym roku utrzymywały się na rynku trzy spośród czterech podmiotów aktywnych w rok po rejestracji, a w trzecim roku – już cztery na pięć podmiotów aktywnych w dwa lata po rejestracji. W efekcie, zbiorowość podmiotów kontynuujących działalność przez cały trzyletni okres stanowiła zaledwie 39% zbiorowości początkowej.

Wyższy wskaźnik przeżycia charakteryzował osoby prawne niż fizyczne, a także podmioty, w których zatrudniano pracowników najemnych niż te, w których pracował tylko właściciel i wspomagający go członkowie rodzin. Biorąc pod uwagę rodzaj prowadzonej działalności największy wskaźnik przeżywalności cechował jednostki przemysłowe, a najniższy – hotele i restauracje.

Do czynników mających największy wpływ na zdolność przedsiębiorstw do utrzymania się na rynku należy zaliczyć:

- formę prawną i początkową wielkość podmiotu: łatwiej jest walczyć z konkurencją podmiotom większym oraz osobom prawnym;
- rodzaj podejmowanej działalności: przedsiębiorstwa przemysłowe, których utworzenie wymaga większych nakładów i lepszego przygotowania zawodowego właściciela

- mają większe szanse na przetrwanie aniżeli jednostki z zakresu hoteli i restauracji, budownictwa czy też handlu;
- możliwości szybkiego rozwoju swej działalności poprzez podejmowanie działalności inwestycyjnej szybko po powstaniu jednostki;
- wykształcenie i przygotowanie zawodowe przedsiębiorców: im lepsze z tego punktu widzenia przygotowanie przedsiębiorcy do prowadzenia działalności gospodarczej, tym większe szanse na skuteczną walkę z konkurencją.

ANKIETA PL 1

PANELOWE BADANIE PRZEDSIĘBIORSTW

Proszę przekazać do właściwego terytorialnie Urzędu Statystycznego w terminie do dnia 29 października 2004 r.

Udzielenie odpowiedzi na poszczególne pytania ankiety **polega na:**

- **otoczeniu obwódką** w pogrubionej ramce **właściwych symboli** (dot. pytań 1-12, 20, 22-24, 25, 27-30, 33, 35-49),
- **wpisaniu liczb** w pytaniach 3A-5A, 13-19, 24A, 34, daty w pytaniach 8, 26, 31-32 (m-ce od 1 do 9 poprzedzić zerem, np. 01, 09),
- **wpisaniu tekstu** w pytaniach 1A, 2A, 21 i w innych pytaniach w miejscach wykropkowanych.

I. IDENTYFIKACJA PRZEDSIĘBIORSTWA

Dane o przedsiębiorstwie z rejestru REGON		Czy zapisy po lewej stronie są aktualne?
0		
1	miejsce na nalepkę	1 tak 0 nie
2		1 tak 0 nie
3		1 tak 0 nie
4		1 tak 0 nie
5		1 tak 0 nie

Jeśli zapisy z rejestru REGON nie są aktualne, prosimy podać dane prawidłowe

1A Nazwa pełna

2A Adres siedziby zarządu

3A Numer identyfikacyjny REGON

4A Telefon

5A Telefaks

6 **Jaka jest forma prawna podmiotu?**

- osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą
- spółka cywilna
- przedsiębiorstwo państwowe
- spółdzielnia
- spółka akcyjna

1
2
3
4
5

- spółka z ograniczoną odpowiedzialnością
- spółka jawna
- spółka partnerska
- spółka komandytowa (komandytowo-akcyjna)
- inna forma, jaka?
-

6
7
8
9
10

II. AKTUALNA SYTUACJA PRZEDSIĘBIORSTWA

7 **1. Czy na początku września 2004 r. przedsiębiorstwo prowadziło działalność gospodarczą?**

• tak **1**

• nie **0**

Jeśli tak → proszę przejść do pyt. 11 i dalszych, jeśli nie → lecz działalność będzie wznowiona - proszę przejść do pyt. 8, 10 i dalszych, a w przypadku gdy działalność nie będzie wznowiona - proszę wypełnić tylko pyt. 8-10 i 25-30

8 **2. Przedsiębiorstwo nie prowadziło na początku września 2004 r. działalności gospodarczej, bo:**

• nigdy nie podjęło działalności i jej nie podejmie **1**

• nie rozpoczęło jeszcze działalności **2**

• prowadzi tylko działalność sezonową **3**

• zawiesiło działalność i planuje ją wznowić **4**

• było w stanie upadłości lub likwidacji **5**

• zaprzestało działalności bez zamiaru jej wznowienia **6**

Jeśli zaprzestano działalności, prosimy podać, od kiedy

m-c rok

9 **W przypadku całkowitego zaprzestania działalności przez przedsiębiorstwo, jakie były tego przyczyny?**

• przedsiębiorstwo zostało sprzedane, komu? **1**

.....

• przedsiębiorstwo zostało włączone do **2**

.....

• przedsiębiorstwo zostało zlikwidowane **3**

• przedsiębiorstwo w stanie upadłości **4**

• przedsiębiorstwo w stanie likwidacji **5**

• inna przyczyna, jaka? **6**

.....

.....

10 **Czy zaprzestanie działalności było:**

• dobro- wolne **1**

• przymu- sowe **2**

11 **3. Obszar, na którym przedsiębiorstwo prowadzi działalność, to:**

• rynek lokalny **1**

• rynek regionalny **2**

• rynek krajowy **3**

• rynek międzynarodowy **4**

12 **4. Czy przedsiębiorstwo eksportuje wyroby bądź usługi?**

• tak **1**

• nie **0**

13 **5. Liczba stałych miejsc, w których przedsiębiorstwo prowadzi działalność**

.....

6. Liczba osób pracujących na rzecz przedsiębiorstwa na koniec września 2004 r.

14 **właściciele, współwłaściciele, pracujący członkowie rodziny**

.....

15 **zatrudnieni w pełnym wymiarze czasu pracy na podstawie umowy o pracę**

.....

16 **zatrudnieni w niepełnym wymiarze czasu pracy na podstawie umowy o pracę**

.....

17 **zatrudnieni na podstawie umowy zlecenia**

.....

18 **będący pracownikami innej firmy i wykonujący pracę na rzecz badanego przedsiębiorstwa w procesie produkcyjnym**

.....

19 **inni, jacy? (np. członkowie spółdzielni, nakładcy itp.)**

.....

20 **7. Które z poniższych określeń najlepiej charakteryzuje działalność przedsiębiorstwa? (proszę zakreślić tylko jedną odpowiedź)**

• górnictwo i kopalnictwo **1**

• przetwórstwo przemysłowe **2**

• zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz i wodę **3**

• budownictwo **4**

• handel detaliczny **5**

• handel hurtowy **6**

• naprawy **7**

• hotele i restauracje **8**

• transport, gospodarka magazynowa **9**

• obsługa nieruchomości i firm; nauka **10**

• pozostała działalność **11**

21 **8. Proszę krótko opisać prowadzone działalności**
(jeśli przedsiębiorstwo prowadzi więcej niż jeden
rodzaj działalności, proszę podkreślić
najważniejszą)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

9. Rozwój działalności

22 Czy prowadzone obecnie działalności są takie same jak w chwili podjęcia działalności przez przedsiębiorstwo?

• tak	1
• nie	0

23 Czy przewiduje się, że w ciągu najbliższych 6 miesięcy nastąpią istotne zmiany w zakresie produkowanych wyrobów lub świadczonych usług ?

• tak	1
• nie	0

24 **10. Czy przedsiębiorstwo w 2004 r. generowało:**

• zysk	1
• stratę	2

24A Prosimy o podanie przybliżonego udziału kosztów w przychodach w procentach

			%
--	--	--	---

Wypełnia Urząd Statystyczny

GIDział

--	--	--	--	--

MonoPlur

--

III. WARUNKI POWSTANIA I ROZWOJU PRZEDSIĘBIORSTWA

11. Charakterystyka właściciela lub jednego ze współwłaścicieli przedsiębiorstwa

(wypełnia osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą lub spółka cywilna, jawna albo partnerska, tzn. przedsiębiorstwo, które zakresliło w pytaniu 6 odpowiedź 1, 2, 7 i 8)

25 Płeć

• mężczyzna	1
• kobieta	2

26 Rok urodzenia

19

--	--

27 Poziom wykształcenia

• podstawowe	1
• zasadnicze zawodowe	2
• średnie techniczne	3
• inne średnie	4
• wyższe	5
• inne pomaturalne	6

28 Charakter poprzedniej pracy

• rolnik	1
• rzemieślnik	2
• inżynier, technik	3
• handlowiec	4
• pracownik biurowy	5
• kierujący firmą prywatną	6
• kierujący firmą publiczną	7
• student lub uczeń	8
• nie pracował(a)	9
• inne, jakie?	10

29 Czy działalność prowadzona jest w miejscu zamieszkania?

• tak	1
• nie	0

30 Czy praca Pana(i) w przedsiębiorstwie jest głównym źródłem utrzymania?

• tak	1
• nie	0

31 Data wpisu przedsiębiorstwa do rejestru sądowego lub innej ewidencji

m-c	rok
-----	-----

32 Data rozpoczęcia działalności (może być przed albo po rejestracji prawnej lub administracyjnej)

m-c	rok
-----	-----

33 12. Sposób powstania przedsiębiorstwa

• jako nowe	1
• w drodze nabycia całego przedsiębiorstwa prywatnego	2
• w drodze nabycia części przedsiębiorstwa	3
• poprzez połączenie kilku przedsiębiorstw	4
• poprzez zmianę formy prawnej już posiadanego i działającego przedsiębiorstwa	5
• w inny sposób, jaki?	6

34 13. Źródło pochodzenia środków niezbędnych do podjęcia działalności przez przedsiębiorstwo (proszę podać w przybliżeniu strukturę procentową)

• środki własne%
• pożyczka od rodziny lub znajomych%
• pożyczka od poprzedniego pracodawcy%
• kredyt bankowy%
• subwencje publiczne%
• zagraniczne środki pomocowe%
• inne, jakie?%

35 14. Czy w ciągu 2004 r. przedsiębiorstwo poniosło lub zamierza ponieść nakłady inwestycyjne na środki trwałe?

• tak	1
• nie	0

35A Jeśli tak, to jakie jest źródło finansowania nakładów inwestycyjnych na środki trwałe

• środki własne	1
• kredyt bankowy	2
• inna pożyczka	3
• subwencje	4

36 15. Czy przedsiębiorstwo napotyka trudności przy sprzedaży własnych wyrobów lub usług?

• tak	1
• nie	0

Jeśli tak, proszę powiedzieć, czy:

37 środki, jakimi dysponują klienci, nie są dostateczne w stosunku do ich potrzeb

• tak	1
• nie	0

38 na rynku jest zbyt duża konkurencja

• tak	1
• nie	0

39 firmy konkurencyjne obniżają swoje ceny

• tak	1
• nie	0

40 przedsiębiorstwo jest niedostatecznie znane na rynku

• tak	1
• nie	0

41 są inne trudności, jakie?

• tak	1
• nie	0

42 16. Czy przedsiębiorstwo napotyka trudności w rozwijaniu produkcji?

• tak	1
• nie	0

Jeśli tak, czy przyczyną jest:

43 niedostateczna technologia

• tak	1
• nie	0

44 niedostateczne środki finansowe

• tak	1
• nie	0

45 trudności w ściąganiu należności

• tak	1
• nie	0

46 ograniczony dostęp do kredytów

• tak	1
• nie	0

47 brak surowców

• tak	1
• nie	0

48 brak wykwalifikowanej siły roboczej

• tak	1
• nie	0

49 są inne trudności, jakie?

• tak	1
• nie	0

Imię i nazwisko osoby odpowiadającej na pytania ankiety

Podpis

Data zwrotu ankiety do US

ANKIETA PL 2

PANELOWE BADANIE PRZEDSIĘBIORSTW

Proszę przekazać do właściwego terytorialnie Urzędu Statystycznego w terminie do dnia 29 października 2004 r.

Udzielenie odpowiedzi na poszczególne pytania ankiety **polega na:**

- **otoczeniu obwódką** w pogrubionej ramce **właściwych symboli** wyszczególnionych w danym pytaniu odpowiedzi słownych (dot. pytań 1-13A, 21, 24-45),
- **wpisaniu liczb** w pytaniach 3A-5A, 14-20, 25A, daty w pytaniu 8 (m-ce od 1 do 9 poprzedzić zerem, np. 01, 09),
- **wpisaniu tekstu** w pytaniach 1A, 2A, 6, 22, 23 i w innych pytaniach w miejscach wykropkowanych.

I. IDENTYFIKACJA PRZEDSIĘBIORSTWA

Dane o przedsiębiorstwie z rejestru REGON		Czy zapisy po lewej stronie są aktualne?
0		
1	miejsce na nalepkę	1 tak 0 nie
2		1 tak 0 nie
3		1 tak 0 nie
4/5		1 tak 0 nie
6		1 tak 0 nie

← Forma prawna określona w pytaniu 6A

Jeśli zapisy z rejestru REGON nie są aktualne, prosimy podać dane prawidłowe

1A Nazwa pełna

2A Adres siedziby zarządu

3A Numer identyfikacyjny REGON

4A/ Tel.

Faks

5A

6A Jaka jest forma prawna podmiotu?

(wypełniają tylko te podmioty, które w pyt. 6 zakreśliły odpowiedź 0 nie)

• osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą	1	• spółka z ograniczoną odpowiedzialnością	6
• spółka cywilna	2	• spółka jawna	7
• przedsiębiorstwo państwowe lub komunalne	3	• spółka partnerska	8
• spółdzielnia	4	• spółka komandytowa (spółka komandytowo-akcyjna)	9
• spółka akcyjna	5	• inna forma, jaka?	10

II. AKTUALNA SYTUACJA PRZEDSIĘBIORSTWA

7

1. Czy na początku września 2004 r. przedsiębiorstwo prowadziło działalność gospodarczą?

• tak **1**

• nie **0**

Jeśli tak → proszę przejść do pyt. 11 i dalszych, jeśli nie → lecz działalność będzie wznowiona - proszę przejść do pyt. 8, 10 i dalszych, a w przypadku gdy działalność nie będzie wznowiona - proszę wypełnić tylko pyt. 8-10, 26-28

8

2. Przedsiębiorstwo nie prowadziło na początku września 2004 r. działalności gospodarczej, bo:

• prowadzi tylko działalność sezonową **1**

• zawiesiło działalność i planuje ją wznowić **2**

• było w stanie upadłości lub likwidacji **3**

• zaprzestało działalności bez zamiaru jej wznowienia **4**

Jeśli zaprzestano działalności, prosimy podać, od kiedy

m-c rok

9

W przypadku całkowitego zaprzestania działalności przez przedsiębiorstwo, jakie były tego przyczyny?

• przedsiębiorstwo zostało sprzedane, komu? **1**

.....

• przedsiębiorstwo zostało włączone do **2**

.....

• przedsiębiorstwo zostało zlikwidowane **3**

• przedsiębiorstwo w stanie upadłości **4**

• przedsiębiorstwo w stanie likwidacji **5**

• inna przyczyna, jaka? **6**

.....

.....

10

Czy zaprzestanie działalności było:

• dobro- wolne **1**

• przymu- sowe **2**

11

3. Jeśli przedsiębiorstwo jest spółką akcyjną lub spółką z ograniczoną odpowiedzialnością, to:

czy posiada więcej niż 30% udziałów w innej spółce?

• tak **1**

• nie **0**

12

czy jakaś inna spółka krajowa posiada w niej ponad 30% udziałów

• tak **1**

• nie **0**

13

czy udziałowcami są zagraniczne osoby prawne lub fizyczne?

• tak **1**

• nie **0**

13A

• jeśli tak, to ile posiadają łącznie udziałów?

• do 30% **1**

• 31 – 50% **2**

• ponad 50% **3**

14

4. Liczba stałych miejsc, w których przedsiębiorstwo prowadzi działalność

5. Liczba osób pracujących na rzecz przedsiębiorstwa na koniec września 2004 r.

15

właściciele, współwłaściciele, pracujący członkowie rodziny

16

zatrudnieni w pełnym wymiarze czasu pracy na podstawie umowy o pracę

17

zatrudnieni w niepełnym wymiarze czasu pracy na podstawie umowy o pracę

18

zatrudnieni na podstawie umowy zlecenia

19

podwykonawcy (będący pracownikami innej firmy i wykonujący pracę na rzecz badanego przedsiębiorstwa)

20

inni, jacy? (np. agenci, członkowie spółdzielni, nakładcy itp.)

.....

21

6. Które z poniższych określeń najlepiej charakteryzuje działalność przedsiębiorstwa?

(proszę zakreślić tylko jedną odpowiedź)

• górnictwo i kopalnictwo

1

• przetwórstwo przemysłowe

2

• zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz i wodę

3

• budownictwo

4

• handel detaliczny

5

• handel hurtowy

6

• naprawy

7

• hotele i restauracje

8

• transport, gospodarka magazynowa

9

• obsługa nieruchomości i firm; nauka

10

• pozostała działalność

11

22

7. Proszę podać 2 główne produkowane wyroby lub świadczone usługi związane z podstawową działalnością przedsiębiorstwa

1.

2.

23

8. Proszę krótko opisać prowadzoną działalność (jeśli przedsiębiorstwo prowadzi więcej niż jeden rodzaj działalności, proszę podkreślić najważniejszą)

.....

9. Rozwój działalności

24

Czy przewiduje się, że w ciągu najbliższych 6 miesięcy nastąpią istotne zmiany w zakresie produkowanych wyrobów lub świadczonych usług?

• tak

1

• nie

0

10. Rozwój działalności

25

Czy przedsiębiorstwo w 2004 r. generowało:

• zysk

1

• stratę

0

25A

Prosimy o podanie przybliżonego udziału kosztów w przychodach w procentach

--	--	--

%

Wypełnia Urząd Statystyczny

GIDział

--	--	--	--

MonoPlur

--

III. WARUNKI POWSTANIA I ROZWOJU PRZEDSIĘBIORSTWA

11. Wypełnia osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą lub spółka cywilna, partnerska albo jawna

26 Czy działalność prowadzona jest (była) w miejscu zamieszkania? • tak **1**
• nie **0**

27 Czy praca Pana(i) w przedsiębiorstwie jest (była) głównym źródłem utrzymania? • tak **1**
• nie **0**

28 Czy pracuje (pracował(a)) Pan(i) dodatkowo poza przedsiębiorstwem? • tak **1**
• nie **0**

29 **12. Czy w ciągu 2004 r. przedsiębiorstwo poniosło lub zamierza ponieść nakłady inwestycyjne na środki trwałe?** • tak **1**
• nie **0**

30 **13. Czy liczba osób pracujących w przyszłym roku w porównaniu ze stanem bieżącym?**

wzrośnie **1**
nie zmieni się **2**
zmniejszy się **3**

31 **14. Czy w ciągu 2004 r. przedsiębiorstwo poniosło lub zamierza ponieść nakłady inwestycyjne na środki trwałe?** • tak **1**
• nie **2**

31A **Jeśli tak, to jakie jest źródło finansowania nakładów inwestycyjnych na środki trwałe**

środki własne **1**
kredyt bankowy **2**
inna pożyczka **3**
subwencje **4**

32 **15. Czy przedsiębiorstwo napotyka trudności przy sprzedaży własnych wyrobów lub usług?** • tak **1**
• nie **0**

Jeśli tak, proszę powiedzieć, czy:

33 środki, jakimi dysponują klienci, nie są dostateczne w stosunku do ich potrzeb • tak **1**
• nie **0**

34 na rynku jest zbyt duża konkurencja • tak **1**
• nie **0**

35 firmy konkurencyjne obniżają swoje ceny • tak **1**
• nie **0**

36 przedsiębiorstwo jest niedostatecznie znane na rynku • tak **1**
• nie **0**

37 są inne trudności, jakie? • tak **1**
..... • nie **0**

38 **16. Czy przedsiębiorstwo napotyka trudności w rozwijaniu produkcji?** • tak **1**
• nie **0**

Jeśli tak, czy przyczyną jest:

39 niedostateczna technologia • tak **1**
• nie **0**

40 niedostateczne środki finansowe • tak **1**
• nie **0**

41 trudności w ściąganiu należności • tak **1**
• nie **0**

42 ograniczony dostęp do kredytów • tak **1**
• nie **0**

43 brak surowców • tak **1**
• nie **0**

44 brak wykwalifikowanej siły roboczej • tak **1**
• nie **0**

45 są inne trudności, jakie? • tak **1**
..... • nie **0**

Imię i nazwisko osoby odpowiadającej na pytania ankiety

Podpis Data zwrotu ankiety do US

Objaśnienia znaków umownych w tablicach:

kreska: (-) – zjawisko nie wystąpiło
zero: (0,0) – zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05
znak: „x” – wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe
„w tym” – nie podaje się wszystkich składników sumy